

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel , 23.10.1995
KOM(95) 495 lopull.

KOMISSION TIEDONANTO
NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

EUROOPAN UNIONI - LATINALAINEN AMERIKKA
YHTEISTYÖKUMPPANUUDEN VAHVISTAMISEN NYKYTILANNE JA
TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

1996 - 2000

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	s. 1
I EUROOPAN UNIONIN¹ JA LATINALAISEN AMERIKAN² VÄLISTEN YHTEYKSIEN VAHVISTAMISEN STRATEGINEN MERKITYS	s. 2
1. Useat tekijät puoltavat Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan lähentymistä	s. 2
2. Euroopan unionin on vastattava kokonaisvaltaisesti 1900 -luvun lopun haasteisiin	s. 4
3. Latinalaisessa Amerikassa toteutetun edistyksen ja jatkuvien haasteiden nykyisessä tilanteessa, Euroopan läsnäolo on entistä välttämättömämpää	s. 4
II EUROOPAN UNIONIN JA LATINALAISEN AMERIKAN VÄLISTEN SUHTEIDEN ARVIOINTI	s. 5
1. Huomattavaa edistystä Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan välisessä poliittisessa keskustelussa	s. 5
2. Euroopan yhteisön ³ yhteistyöpolitiikka vuosina 1990 - 1995 kuvastaa tehdyn työn merkittävyyttä	s. 5
3. Kaupallista, taloudellista ja teknologista vaihtoa pyritään monipuolistamaan	s. 7
4. Viimeaikaiset kehitykset: alueellinen ja tarkennettu lähestymistapa Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan välisiin suhteisiin	s. 8
III NÄKÖKULMIA SYVENNETTYYN YHTEISTYÖ- KUMPPANUUTEEN LATINALAISEN AMERIKAN KANSSA	s. 10
1. Mitä Latinalainen Amerikka edustaa tämän hetkisessä maailmassa?	s. 10
2. Monipuolinen manner: yhteisön vastaus	s. 11
3. Toteutettavat strategiat	s. 12

¹ Lyhennettä "EU" käytetään tekstissä viittaamaan Euroopan unioniin. Selkeyden vuoksi käytetään tässä tiedonannossa tätä lyhennettä viittaamaan Euroopan unioniin. Tällainen viittaus ei rajoita Euroopan yhteisön toimivaltaa ottaa käyttöön myöhemmässä vaiheessa joitain suunnitelluista oikeudellisista välineistä.

² Lyhennettä "LA" käytetään tekstissä viittaamaan Latinalaiseen Amerikkaan.

³ Lyhennettä "EY" käytetään tekstissä viittaamaan Euroopan yhteisöön.

JOHDANTO

Yhteisön yhteistyön EY:n ja LA:n välisen politiikan suuntaviivojen soveltamisen viisi vuotta (1991 - 1995)⁴ vastaavat suurten muutosten aikakautta niemimaalla ja Euroopassa. Rohkeiden ponnistelujen ansiosta LA on voinut palata lähes kokonaisuudessaan demokratiaan. Entistä ankarampien ja kestävämpien uusien talouspolitiikkojen toteuttaminen, jota kuvaa lisääntynyt avoimuus ja tiiviimmän kansainvälisiin markkinoihin liittymisen tavoittelu, on johtanut uuteen kasvuvaiheeseen koko niemimaassa, jota voidaan näin ollen pitää jo "nousevana" talousvyöhykkeenä.

EU:n ja LA:n välisten suhteiden lujittamiseksi on tehty jo useita aloitteita niin poliittisella, kaupallisella kuin yhteistyön alalla.

Vuonna 1984 perustetun San José'n vuoropuhelun jälkeen Keski-Amerikan maiden kanssa, on vakiintunut vuodesta 1990 vuoropuhelu Rion ryhmän kanssa. Viimeisimmissä kokouksissa, jotka on pidetty Sao Paulossa (huhtikuu 1994) ja Pariisissa (maaliskuu 1995) on korostettu uuden yhteistyöilmapiirin laatua, joka kuvastaa vastedes näiden kahden alueen välisiä suhteita. Neuvosto ilmaisi saman asian hyväksyessään 31 päivänä lokakuuta 1994 Saksan puheenjohtajakauden vaikutuksesta "EU:n suhteita LA:n ja Karibian maiden kanssa koskevan perustavan asiakirjan", jossa EU tarjoutui toimimaan yhdessä näiden alueiden kanssa uudenlaisen yhteistyön kehittämiseksi.

Toisaalta Eurooppa-neuvoston peräkkäisissä kokouksissa Korfulla ja Essenissä vuonna 1994 ja Cannesissa vuonna 1995 painotettiin suhteiden lujittamisen tarpeellisuutta MERCOSURin, Meksikon ja Chilen kanssa. Näihin asiakirjoihin kiinnitetään nykyään jatkuvasti huomiota yhteisön elimissä. Lopuksi LA on jo ollut useiden komission neuvostolle ja Euroopan parlamentille osoittamien tiedonantojen aiheena⁵.

EU:n ja LA:n yhteistyöaloitteet ovat asteittain monipuolistuneet ja kehittyneet lujittuneen yhteistyökumppanuuden yhteydessä, vastaamaan uudenlaisiin tarpeisiin itsessään hyvin hajanaisessa niemimaassa, jonka on kohdattava demokratian etenemisen tukemiseen, kansainvälisen kilpailukyyn tavoitteluun sekä pitkäaikaisiin köyhyyteen ja yhteiskunnalliseen epätasapainoon liittyvät haasteet.

Tämän tiedonannon tarkoituksena on esittää ehdotuksia EU:n ja LA:n välisten suhteiden kehittämiseksi vuoteen 2000 saakka näiden kahden alueen välisten suhteiden tarkastelun ja kuluneen ajanjakson (1991-1995) yhteistyön arviointiin perustuen.

⁴ Komission tiedonanto "Latinalaisen Amerikan ja Aasian kehitysmaiden kanssa tehtävän yhteistyön suuntaviivat" KOM(90) 176 lopull. 11 päivänä kesäkuuta 1990.

⁵ Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille: "Euroopan unionin MERCOSURia koskevan politiikan lujittamiseksi" KOM(94) 428 lopull. 19 päivänä lokakuuta 1994. "Euroopan unionin ja Meksikon välisten suhteiden syventämiseksi" KOM(95) 03 lopull. 8 päivänä helmikuuta 1995. "Euroopan unionin ja Chilen välisten suhteiden syventämiseksi" KOM(95) 232 lopull. 31 päivänä toukokuuta 1995. "Kehitysmaiden alueellisten yhdyntymispyrkimysten tukemiseksi" KOM(95) 219 lopull. 16 päivänä kesäkuuta 1995.

I. EUROOPAN UNIONIN JA LATINALAISEN AMERIKAN VÄLUSTEN YHTEYKSIEN VAHVISTAMISEN STRATEGINEN MERKITYS⁶

Historialliset ja kulttuuriset tekijät samoin kuin viimeaikainen kehitys koko maailmassa, sekä molempipuolisen hyödyn ja oikein ymmärrätyn kansainvälisen yhteisymmärryksen alalla ovat luoneet tukevan perustan lähentymiselle, jonka avulla EU ja LA voivat lujittaa suhteitaan ja toimia yhdessä maailmanlaajuisissa ja alueellisissa haasteissa, joita he tulevat lähitulevaisuudessa kohtaamaan.

Joskin LA ilmaisuna on vakiintunut, ei sen epämääräisyyttä saa unohtaa, sillä kyseinen väestö, johon nykyään kuuluu 450 miljoonaa asukasta, ei ole ainoastaan latinalaisamerikkalaista syntyperää. Tämän ilmaisun käyttö antaa sille, käyttäjästä riippuen, samalla rajoitetun ja laajan merkityksen, jossa sekoittuvat kielelliset, historialliset, geopoliittiset ja kulttuuriset, jopa uskonnolliset ainekset. Se viittaa myös yhteisestä kehitysmallista syntyneeseen alueelliseen yhtenäisyyteen. Mutta tämän Bolívarin viime vuosisadalla puolustaman yhtenäisyyden rinnalla on niemimaan erittäin suuri moninaisuus.

LA on yksi ja monta ja EU:n on näin ollen lähestyttävä sitä monipuolisesti kansalliset ja alueelliset todellisuudet huomioon ottaen.

1. USEAT TEKIJÄT PUOLTAVAT EUROOPAN UNIONIN JA LATINALAISEN AMERIKAN LÄHENTYMISTÄ

1.1 Historialliset ja kulttuuriset tekijät

LA:n kulttuurinen identiteetti on vahvasti Euroopan luonteen ja historian muovaamien arvojen sävyttämä. Viisi vuotta kestäneet tiiviit suhteet näiden kahden alueen välillä ovat mahdollistaneet eurooppalaisten ihanteiden levittämisen latinalaisamerikkalaisiin yhteisöihin, jotka vuorostaan eivät koskaan ole lakanneet kiehtomasta vanhaa mannerta. Oikeusvaltion rakenne, oikeudelliset periaatteet, vapauden ja demokratian ajatukset, jotka ovat laajalle levinneitä LA:ssa, kuuluvat eurooppalaisesta perinnöstä juontuvaan filosofisten ja oikeudellisten käsitteiden ryhmään. Erialaisten maahanmuuttovirtausten kohteena, latinalaisamerikkalainen maanosa on muovannut itselleen identiteetin, jossa sekoittuu aineksia useista maista ja hyvin rikkaista alkuperäisistä kulttuureista. Näin ollen eurooppalaiset ja erityisesti romaanisten maiden juuret muodostavat yhden näiden maiden identiteettimuoteista. Latinalaisamerikkalaisten maiden, toisinaan vaikea siirtyminen parlamentaariseen demokratiaan ja taloudelliseen avoimuuteen on leimannut 1900-lukua. Ne ovat täten saaneet erilaisia vaikutteita, erityisesti espanjalaisilta, ranskalaisilta, italialaisilta, anglosaksisista maista ja viime aikoina Pohjois-Amerikasta.

1.2 Suotuisampi poliittinen tilanne

Politiikan alalla on toteutettu huomattavia edistyksiä.

- Oikeusvaltio ja demokraattisten toimielinten vakiinnuttaminen muodostavat siviiliväestön lisääntyneestä liikkuvuudesta nauttivan todellisuuden jäljellä olevista heikkouksista huolimatta.
- Kiistat, jotka ovat pitkään hajaannuttaneet Keski-Amerikkaa ovat väistyneet rauhaan ja siirrettyjen, kotimaahansa palautettujen ja demobilisoidujen väestöjen uudelleen sopeuttamiseen tähtäävän kehityksen tieltä.
- Alueiden sisäiset yhdistymispyrkimykset ovat palanneet voimalla ja pragmatismilla.

LA:n demokraattinen suuntautuminen ja sen palautunut vakaus suosivat sen siteiden lujittamista Euroopan kanssa.

1.3 LA:ssa alkanut taloudellinen kasvu auttaa sitä muuttamaan dynaamiseksi keskuksiksi, joka tarjoaa uusia mahdollisuuksia kaupalle ja investoinneille

LA:ssa käynnissä olevat perusteelliset taloudelliset mullistukset lisäävät lähentymistä Euroopan kanssa. Vaikka LA koj 50 ja 70 -lukujen välillä maailman suurimman kasvun, on 80-lukua kuvannut lama ja suuri taloudellinen epävakaus. Vakauttamis- ja rakenteellisen sopeuttamisen politiikat ja makrotaloudellisten tietojen parantuminen 90-luvulla ovat luoneet suotuisat olosuhteet kehitykselle ja kasvuille. Uutta käännettä on auttanut kolme päätekijää: ulkomaanvelan pienentyminen, julkisten rahoitusten tervehdyttäminen ja ulkomaisten investoijien paluu. Nämä kuluneet vuodet, joita kuvaa jatkuva kasvu, ovat mahdollistaneet latinalaisamerikkalaiset talouksien suuntautumisen kiistattomasti ulospääsyyden kriisistä, vaikka, niiden rakenteiden hauraudesta johtuen, vaarat eivät ole hävinneet.

⁶ Nämä näkymät EU:n ja LA:n välisistä suhteista koskevat Etelä-Amerikan ja Keski-Amerikan maita sekä Meksikoa ja Kuubaa, mutta niihin ei sisälly Karibian maiden AKT-maita (mukaan lukien Guyana, Surinam ja Belize).

[REDACTED]

Euroopan etujen mukaista on osallistua tähän kasvuprosessiin ja uudistusten kehittämiseen ja vahvoin yhteiskunnallisiin jännitteisiin liittyvien epävakauden vaarojen vähentämiseen.

1.4 Ankarien makrotaloudellisten politiikkojen toteuttamisen tarve säilyy

Tähän uuteen kasvuaaltoon sisältyy varjoalueita ja se jakautuu epätasaisesti maiden ja talouden ja yhteiskunnan eri alojen välillä (tästä ovat todisteena viimeaikaiset vaikeudet tietyissä maissa). Latinalaisamerikkalaisten talouksien kasvun näkyvät ja niiden täydellinen liittyminen kansainvälisiin vaihtoihin pysyvät rohkaisevina, jos nämä maat toteuttavat ankaria makrotaloudellisia politiikkoja ja jatkavat eri asteilla rakenneuudistuksia. Tässä yhteydessä Bretton Woodsin järjestelmään kuuluville toimielimillä on edelleen tärkeä osuus. On tärkeää, että EU:n toimet ovat yhdenmukaisia vakauttamis- ja rakenneuudistusohjelmien kanssa ja tukevat niitä. Ainoastaan näillä ehdoilla, jotka näkyvät muun muassa sisäisen säästöjen lisääntymisenä (investointitason lisäämisen välttämätön edellytys)⁷, voi LA löytää takaisin sille kuuluvalla paikalla kansainvälisillä markkinoilla.

1.5 Latinalaisamerikkalaisten maiden yhdentymisen aloittaminen suosii vaihtojen dynamismia, kilpailukyyn parantumista ja latinalaisamerikkalaisten maiden uusien mahdollisuuksien kehittämistä, antaen niille entistä merkittävemmän osan kansainvälisellä tasolla

Yhdentymisprosessit LA:ssa ovat kiihtyneet uusien alueellisten ryhmittymien elpymisestä ja luomisesta johtuen. Ne ajavat avoimuutta ja näiden maiden kilpailukyyn palauttamista maailmantalouden tasolle, mistä CEPALin (LA:n talouskomissio) kehittämä käsite "avoin regionalismi" on syntynyt. Nämä prosessit ilmenevät alueiden sisäisten vaihtojen huomattavana kasvuna. Lisäksi uusien perusrakenteiden kehittämiseen liittyvät tarpeet lisäävät alueen viehätystä investoijien, erityisesti eurooppalaisten, silmissä. Yhdentymisessä tapahtuneen edistyksen (Rion ryhmä, ALENA, MERCOSUR, andien liitto, Keski-Amerikan yhteismarkkinat) olisi voitava auttaa latinalaisamerikkalaisia maita näkökulmiensa yhtenäistämässä ja yhteisten etujensa puolustamisessa kansainvälisissä keskusteluissa (niiden suuri enemmistö on jo GATTin ja uuden WTO:n jäseniä). Ne auttavat myös virallisten keskustelujen helpottamisessa poliittisella ja kaupallisella tasolla EU:n yhteistyökumppaneiden kanssa.

1.6 Uusi EU:n ja LA:n lähentymiselle suotuista kansainvälinen tilanne

Kansainvälistä tilannetta kuvaa nykyään kaksi samansuuntaista ja ristiriitaista liikettä: toisaalta vaihtojen yleismaailmallistuminen ja toisaalta identiteettiin liittyvä vetäytyminen arvoihin, jotka johtavat hajoamiseen. LA:n ja EU:n etujen mukaista on vahvistaa niiden välisiä suhteita ja lisätä taloudellisen yhdistettävyyden tarkentamista, sillä ne ovat molemmat avoimia vaihtojen lisäämiselle. LA pyrkii monipuolistamaan teknologioiden ja pääomien markkinoitaan ja hankintalähteitään ja varmistamaan yhteistyökumppaneikseen sellaisia, joiden kanssa yhteistyö olisi niille hyödyllistä. Eurooppa pyrkii vahvistamaan ja parantamaan kaupallista ja teknologista asemaansa lupaavasti kasvavalla alueella.

Syvämmän suhteen ja tehokkaan yhteistyön solmimisen mahdollisuutta ei pidä kuitenkaan rajoittaa taloudelliselle tasolle. Se on myös kulttuuristen ja geopoliittisten aineiden lähde, jotka johtavat läheneviin tilanteisiin ja tuovat esille yhteiset arvot.

Poliittinen keskustelu, joka on jo Rion ryhmän ja Keski-Amerikan kanssa vakiintunut, syvenee LA:n merkityksen kasvaessa kansainvälisellä näyttämöllä.

Uruguay Roundin päättämisellä ja kansainvälisen kaupan monenvälisen järjestelmän vahvistamisella olisi oltava myönteisiä seurauksia näiden kahden alueen välisten suhteiden kehittämiseksi. Näiden tekijöiden olisi johdettava kaupallisten vaihtojen kasvuun ja joidenkin entisten vaikeuksien vähenemiseen. Tämä uusi tilanne helpottaa erityisesti taloudellisten ja teollisten yhteistyömahdollisuuksien lisääntymistä.

Lopuksi taistelu kansainvälistä järjestäytyntä rikollisuutta vastaan, erityisesti huumausaineiden kauppaa ja maailmanlaajuisista petosta vastaan aiheuttaa yhteisiä haasteita ja tarpeen lujittaa yhteistyötä.

⁷ Vertailuksi, yksityisten investointien suhde bruttokansantuotteeseen oli vuosina 1990-93 Aasiassa 33 prosenttia ja Latinalaisessa Amerikassa 20, 5 prosenttia (lähde: FMI).

2. EUROOPAN UNIONIN ON VASTATTAVA KOKONAISVALTAISESTI 1900 -LUVUN LOPUN HAASTEISIIN

EU:n on, samalla kun se vastaa taloudellisen kilpailukyvyn ja maailman poliittisen tasapainon haasteisiin, jatkettava syventämisen ja laajentamisen päämäärien tavoittelua.

Sillä on erityinen vastuu Keski- ja Länsi-Euroopan siirtymisestä. Samoin Eurooppa ei halua eikä voi saavuttaa tavoitteitaan ilman aktiivista politiikkaa etelän maiden kanssa, oli kyse sitten Välimerestä⁸, jolla on taloudellisista ja läheisyyteen liittyvistä syistä erityinen merkitys, Aasian maista⁹ tai AKT-maista.

EU:n on myös oltava kansainvälisellä tasolla läsnä "nousevilla alueilla", samoin kuin LA:n.

3. LATINALAISISSA AMERIKASSA TOTEUTETUN EDISTYKSEN JA JATKUVIEN HAASTEIDEN NYKYISESSÄ TILANTEESSA, EUROOPAN LÄSNÄOLO ON ENTISTÄ VÄLTÄMÄTTÖMÄPÄÄ

LA on edistynyt huomattavasti useilla alueilla, mutta näitä ponnisteluja on jatkettava ja tuettava.

Talouden alalla toteutetut uudistukset ovat todellakin jääneet keskeneräisiksi laajuudestaan huolimatta. Tuotantolaitteiston nykyaikaistaminen ja talletusten taso ovat vielä riittämättömiä. "Kaksinaiset" taloudelliset rakenteet pitävät pintansa: LA kärsii huutavasta yhteiskunnallisesta epätasa-arvosta ja huomattavista poissuljetuista alueista. Krisivuosina ("kadonnut vuosikymmen"), epätasa-arvo lisääntyi, sosiaaliturvajärjestelmät, silloin kun niitä oli, heikkenivät ja äärimmäinen köyhyys lisääntyi¹⁰. Talouden kohentumisesta huolimatta, suuri osa väestöstä kärsii työttömyydestä ja epävirallinen ala kasvaa jatkuvasti. Ottaen huomioon köyhyyden ja osan väestöstä syrjäytymisen jatkuvat ongelmat, merkittäviä ponnisteluja tarvitaan vielä kasvusta saadun tuoton paremman jakautumisen ja niemimaan kilpailukyvyn todellisen paluun maailmantalouden tasolle varmistamiseksi. Selviytyäkseen näistä ongelmista LA:n on ensisijaisesti tukeuduttava omiin voimavaroihinsa. Sen on myös varmistuttava kumppaneidensa yhteisvastuusta ja yhteistyöhalukkuudesta kansainvälisellä tasolla.

Tämän vuosisadan lopulla LA:n on pystyttävä vastaamaan kolmeen haasteeseen:

- * oikeusvaltion vakiinnuttaminen taaten samalla demokraattisen etenemisen peruuttamattomuuden toimielinten tasolla.
- * "yhteiskunnallisen velan" haasteeseen vastaaminen välittömästi, puuttamalla köyhyyden ja yhteiskunnallisen epätasa-arvon ongelmaan.
- * saattaa loppuun taloudelliset uudistukset ja kansainvälisen kilpailukyvyn lisääminen.

Osallisuutensa jatkeena rauhanprosessien, alueellisen yhdentymisen tai kehitykseen osallistumisen hyväksi, EU pystyy ja sen täytyy vakuuttaa halukkuudestaan toimia LA:n etuoikeutettuna yhteistyökumppanina. EU:lla on käytössään yhteistyön välineitä, joiden avulla se voi osallistua vastaamaan LA:n haasteisiin.

⁸ Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille "EU:n Välimeren politiikan lujittaminen: ehdotus Euroopan ja Välimeren maiden välisen yhteistyökumppanuuden toteuttamisesta", KOM(95) 72 lopull. 8 päivänä maaliskuuta 1995.

⁹ Komission tiedonanto neuvostolle "kohti uutta aasialaista strategiaa", KOM(94) 314 lopull. 27 päivänä heinäkuuta 1994.

¹⁰ CEPALin mukaan, vuonna 1990, 46 prosenttia latinalaisamerikkalaisesta väestöstä, toisin sanoen 200 miljoonaa ihmistä, eli köyhysrajan alapuolella.

II EUROOPAN UNIONIN JA LATINALAISEN AMERIKAN VÄLSTEN SUHTEIDEN ARVIOINTI

1. HUOMATTAVAA EDISTYSTÄ EUROOPAN UNIONIN JA LATINALAISEN AMERIKAN VÄLISISSÄ POLIITTISESSA KESKUSTELUSSA

EU:n ja LA:n välisten poliittisten suhteiden laatu on viime vuosina jatkuvasti parantunut ja konkretisoitunut alueellisia paikallisuonteisen poliittisen keskustelun vakiintumisena.

1.1 Vakiintuneet keskustelut

Vakiintunut poliittinen keskustelu on luonut pysyviä ja ainutlaatuisia yhdenmukaistamismekanismeja EU:n ja LA:n välille.

San Josén vuoropuhelun ansiosta EU on vuodesta 1984 näytellyt keskeistä roolia rauhan ja demokratian etenemisessä Keski-Amerikassa. Tämä keskustelufoorumi säilyy etuoikeutettuna kehityksenä EU:n rauhan lisäämisen, ihmisoikeuksien puolustamisen, toimielinten lujittamisen, näiden maiden ennalleen palauttamisen ja taloudellisen kehityksen pyrkimysten ohjaamisessa.

Vuonna 1990 aloitetut keskustelut Rion ryhmän kanssa ovat jatkuvasti kehittyneet. Neljännen ministerikokouksen yhteydessä allekirjoitetussa yhteisessä julkilausumassa EU:n kanssa (Sao Paulo, huhtikuu 1994) korostettiin yhteistyökumppanuuden luonnetta, joka tästedes vallitsee näiden kahden alueellisen ryhmän välisissä suhteissa.

1.2 Hallitusten väliset kokoukset

Kahdesti vuodessa järjestettävät kokoukset Euroopan parlamentin ja latinalaisamerikkalaisen parlamentin (PARLATINO) välillä ovat myös vuodesta 1974 auttaneet kehittämään näiden kahden alueen välistä poliittista keskustelua yhteisistä aiheista. Nämä kokoukset ovat tärkeitä erityisesti latinalaisamerikkalaisen yhentymisen parlamentaarisen ulottuvuuden lujittamiseksi ja näiden maiden oikeusvaltion vahvistamiseksi Euroopan parlamentaarikkojen tuella.

1.3 Yhteistyösopimukset

Vuodesta 1990 on allekirjoitettu lukuisia yhteistyösopimuksia latinalaisamerikkalaisen niemimaan kanssa korvaamaan ne suppeammat, jotka allekirjoitettiin 1970 ja 80 -luvulla. Kaikki LA:n maat tai alueet, lukuun ottamatta Kuubaa, kuuluvat nykyään näiden uusien sopimusten piiriin, joita kutsutaan "kolmanneksi sukupolveksi" ja jotka aloittivat uuden aikakauden EU:n ja LA:n välisissä suhteissa. "Demokraattisen lausekkeen" mukaan ottaminen mahdollistaa yhteisten arvojen perinnöstä juontuvien peruseriaatteiden noudattamisen varmistamisen. Toisaalta "kehityslausekkeen" avulla sopimusosapuolet voivat täydentää ja kasvattaa yhteistyön tasoa.

2. EUROOPAN YHTEISÖN YHTEISTYÖPOLIITIIKKA VUOSINA 1990 - 1995 KUVASTAA TEHDYN TYÖN MERKITTÄVYYTTÄ

EU on panostanut merkittävästi yhteistyöhön LA:n hyväksi niin määrällisesti kuin laadullisesti. Useita toimia on toteutettu tärkeimpien yhteiskunnallisten ongelmien voittamiseksi, demokratiaan siirtymisen varmistamiseksi ja toimielinten uudelleen järjestämiseksi sekä niemimaan kanssa tehtävän taloudellisen yhteistyön tukemiseksi. Samalla kuin yhteistyötä perinteisillä aloilla on syvennetty on muutosten ja uusien menetelmien avulla voitu luoda perusta vuoden 2000 yhteistyökumppanuudelle EU:n ja LA:n välillä.

2.1 EU on tärkein julkisen kehitysavun toimittaja LA:aan

Euroopan kehitysyhteistyöhön LA:n hyväksi osallistumisen merkittävä lisääntyminen on kasvanut 80 ja 90 -luvulla: jäsenvaltioiden ja yhteisön talousarvion kokonaisuus julkisesta kehitysavusta tekee EU:sta tärkeimmän lahjoittajan. Vuonna 1993 61,5 prosenttia LA:n julkisesta kehitysavusta tuli EU:sta, mikä on huomattavasti enemmän kuin Japanin ja Yhdysvaltojen yhteenlaskettu osuus¹¹.

¹¹ IRELAN antamista tiedoista laskettu prosenttimäärä, johon sisältyy EU:n kolmen uuden jäsenvaltion osuudet.

Vuodesta 1976 yhteisön talousarviosta on varattu yli 3 miljardia ecua julkista kehitysapua LA:lle, maksusitoumukset ovat nousseet 464 miljoonaan ecuun, mikä on 47,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 1991 sidotut 314 miljoonaa ecua. Lisäksi Euroopan investointipankki (EIP) kasvatti vuonna 1992 toimintaansa latinalaisamerikkalaisissa ja Aasian maissa (LA:n hyväksi 131 miljoonaa ecua rahoitusta vuosina 1993 ja 1994 sekä 207 miljoonaa ecua varattu vuodelle 1995).

2.2. Yhteisön yhteistyön sisältö

Yhteisön toimielinten vuosille 1991-1995 määrittelemien yleisten suuntaviivojen mukaisesti¹², vaikka taloudellinen ja tekninen tuki onkin pysynyt merkittävämpänä, uudet muutokset, joihin on liittynyt parannuksia yhteistyömenetelmissä, ovat auttaneet vastaamaan EY:n ja LA:n välisen yhteistyön haasteisiin.

2.2.1 Yhteistyön syventäminen perinteisillä aloilla

Yhteistyö, jota on jatkunut 1970-luvun puolesta välistä on syventynyt erityisesti seuraavilla aloilla:

- humanitaarinen apu: merkittävien elintarvikeapua, hätäapua, Keski-Amerikan pakolaisten ja karkotettujen auttamista sekä valtiosta riippumattomien kansalaisjärjestöjen auttamista koskevien toimien toteuttaminen.
- tuki maaseudun kehitysohjelmille: tärkeimpänä, tämä tuki on säilynyt välttämättömänä ottaen huomioon maatalousalan vaikutuksen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen ja pienen ja keskisuuren talonpoikaisväestön tarvitseman tuen.
- tuki alueelliselle yhdentymiselle: jatkuva tuki andien liitolle ja Keski-Amerikan yhdentymisprosessille, toimielinten välisen yhteistyösopimuksen allekirjoittaminen komission ja MERCOSURin välillä, tämän vaikutukset ovat jo nähtävissä standardien, tullien ja maatalouden aloilla.
- tuki merikalastusalan kehitykselle: EY:n ja Argentiinan välisen kalastussopimuksen¹³ toteuttamisen yhteydessä saadun kokemuksen valossa EY suunnittelee sopimusten verkoston laatimista, jota kutsuttaisiin "toiseksi sukupolveksi" muiden latinalaisamerikkalaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi noudattaen merioikeuteen liittyviä sopimuksia, EY on jo ilmoittanut halukkuutensa osallistua aktiivisesti alueellisten järjestöjen perustamiseen Etelä-Atlantin vesien ja mahdollisuuksien mukaan myös Tyynen valtameren kalavarojen kestävä säilyttämisen varmistamiseksi.

2.2.2 Uudet suunnan muutokset

Uusia yhteistyöalueita on avautunut 1990-luvun alun jälkeen ja niiden kohde on lisääntyvässä määrin kestävä ja jatkuvan kehityksen tutkiminen ja taloudellista nykyaikaistamista suosivien välineiden toteuttamista. Mainittakoon esimerkiksi:

- kansanvaltaistuminen ja ihmisoikeudet: viime vuosia LA:ssa on leimannut demokratiaan siirtyminen. EU:n toiminta on ollut erityisen tärkeää oikeusvaltion vahvistamisessa ja siviiliväestöjen osallistumisessa todellisen ihmisoikeuskulttuurin kehittämiseen.
- taloudellisen ja teknisen avun alalla on painotettu kaupungeja koskevien (erityisesti epävirallisen alan) hankkeita ja ohjelmia, toimia, jotka tähtäävät naisten perusoikeuksien ja vapauksien kunnioittamiseen ja heidän suurempaan osallistumiseen kehitysprosessissa sekä hankkeita, jotka tähtäävät alkuperäisväestön elinolojen parantamiseen ja kulttuuri-identiteetin kunnioittamisen tukemiseen. Lopuksi tärkeimmälle sijalle on asetettu opetus ja koulutus¹⁴ sekä ympäristönsuojeluhankkeet tai -ohjelmat (sademetsien hoito¹⁵, kaupunkisaasteet...) toteuttaen LA:n hyväksi EU:n tekemää sitoumusta käyttää 10 prosenttia yhteistyöstä ympäristönsuojeluhankkeille.

¹² Ks. neuvoston asetus 443/92 rahoitus- ja teknisestä avusta Aasian ja Latinalaisen Amerikan kehitysmaalle sekä taloudellisesta yhteistyöstä näiden maiden kanssa.

¹³ Tämä sopimus sisältää, kalavaroihin pääsytyn lisäksi, tärkeän osan yhteistyöstä, joka kattaa useita merikalastukseen liittyviä näkökulmia, erityisesti kalavarojen hallinnan osalta.

¹⁴ Erityisesti ohjelmat Force Rio (johtohenkilökunnan alueellisten koulutuskeskusten tukeminen), ALFA (yliopistovaihtojen tukeminen) ja CEFIR (alueellisen yhdentymisen koulutuskeskus).

¹⁵ mainittakoon Brasilian sademetsän suojelua koskeva kokeiluhanke, josta päätettiin vuonna 1991 ja joka yhdistää komission, Brasilian hallituksen, Maailmanpankin ja G7 -ryhmän.

~~_____~~

- taloudellisen yhteistyön alalla, huolimatta tällä alalla käytössä olevien keinojen riittämättömyydestä, tuki yhteisen edun mukaisille toiminnolle on suhteessa voimakkaasti kasvanut kun latinalaisamerikkalainen kysyntä on huomattavasti lisääntynyt¹⁶. Sama koskee tieteellistä ja teknologista yhteistyötä, joka on kasvanut huomattavasti vuodesta 1980.

2.2.3 Uusia toimintamenetelmiä

- Toimijoiden monipuolistaminen:

Edunsaajavaltioiden hallitusten toimielimet pysyvät etuoikeutettuina keskustelukumppaneina, mutta yhteistyön toimijoiden monipuolistuminen on tapahtunut hajautetun yhteistyön tukemisen avulla ja näin on kehittynyt siviiliväestön toimijoista koostuvia verkostoja.

- Strategioiden määrittely maittain ja aloittain: näitä kehitetään parhaillaan järjestelmällisesti ohjelmien soveltamiseksi eri maiden ja alueiden sekä interventioalojen monimutkaisiin ja tarkennettuihin tilanteisiin.

- Horisontaalisten ohjelmien laatiminen: yhteisön toimien näkyvyyden ja yhtenäisyyden lisäämiseksi on laadittu horisontaalisia ohjelmia, joista koko LA hyötyy¹⁷.

- Komission rahoittamien toimien järjestelmällinen arviointi yhteistyön tarjonnan laadun parantamiseksi.

3. KAUPALLISTA, TALOUDELLISTA JA TEKNOLOGISTA VAIHTOA PYRITÄÄN MONIPUOLISTAMAAN

Verrattuna maailman muihin alueisiin, LA:lla on keskipitkällä aikavälillä rakenteellisia vaikeuksia vientinsä lisäämisessä ja monipuolistamisessa. Tämä haitta johtuu erityisesti tuontituotteiden korvauspolitiikoista, vientituotteiden monipuolistamisen puutteesta, maataloustuotteiden osuuden pienenemisestä kansainvälisissä vaihdoissa, talletusten ja investointien vielä pienestä prosenttimäärästä niemimaalla sekä paikallisen työvoiman ammattitaidon puutteesta. Tässä tilanteessa kauppasuhteiden kehittäminen Euroopan kanssa on ensisijaisen tärkeää.

3.1 Kaupallinen yhteistyö täydessä kasvussa

Molempipuolisten kaupallisten vaihtojen ollessa noin 45 miljardia ecua vuonna 1993, ovat LA ja EU merkittäviä kaupallisia yhteistyökumppaneita. Viennit EU:sta LA:an ovat kasvaneet huomasti 41 prosenttia vuodesta 1990 vuoteen 1993 tehden LA:sta Euroopan vientien dynaamisimman alueen maailmassa. Näitä suhteita leimaa kuitenkin edelleen epäsymmetrisyys.

3.2 Vastakohtaiset kaupalliset vaihdot

EU on LA:n toiseksi tärkein kauppakumppani ja kahdeksan maan osalta tärkein kauppakumppani niemimaan ulkopuolella¹⁸. Kaupankäynti edustaa keskimääräisellä aikavälillä, enemmän kuin 20 prosenttia viennistä tai tuonnista. Vastaavasti LA:lla ei suhteellisesti katsottuna ole kuin vaatimaton merkitys EU:n ulkopuolisessa kaupassa (vähemmän kuin 5 prosenttia kaupasta).

Kaupallisten vaihtojen rakenne kaupan eri aloittain osoittaa näiden kahden alueen huomattavat vastakohtaisuudet:

- lähes 90 prosenttia EU:n viennistä LA:an koostuu teollisuustuotteista,
- LA puolestaan vie EU:hun pääasiallisesti perustuotteita, raaka-aineita ja polttoaineita. Valmiit tuotteet eivät nykyhetkellä edusta kuin 23 prosenttia viennistä.

EU:lla on perinteisesti ollut merkittävä rakenteellinen kaupan alijäämä kaupallisissa suhteissaan LA:n kanssa, mutta tämä alijäämä kääntyi EU:n hyväksi vuonna 1993.

¹⁶ Tässä tarkoituksessa toteutetuista toimista mainittakoon yritysten lähentämistä suosivien ohjelmien toteuttaminen, kuten AL-INVEST vuodesta 1994 ja ECIP vuodesta 1988.

¹⁷ Tässä viitataan ALFAan, AL-INVESTiin ja ALUREen.

¹⁸ EU on neljän maan (Brasilia, Chile, Panama ja Peru) viennin tärkein kohde ja alueen ulkopuolella (latinalaisamerikkalaisten markkinoiden ulkopuolella) tärkein kohde neljän muun maan viennille (Argentiina, Bolivia, Paraguay, Uruguay). Lähde: Euroopan komissio.

EUCA 02/03/1995

3.3 EU on toteuttanut lukuisia toimenpiteitä tämän epätasapainon korjaamiseksi ja latinalaisamerikkalaisten vientien helpottamiseksi

Yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) yhteydessä on LA:lle tehty myönnytyksiä teollisuus-, trooppisille ja maataloustuotteille. Vuonna 1995 uusitussa GSP:ssä on runsaasti erityisjärjestelmiä Andien ja Keski-Amerikan maiden sekä Venezuelan hyväksi, joiden tarkoituksena on tukea näitä huumekaupan vastaisessa kamppailussa. Tietyt tämän uuden järjestelmän yksityiskohtaiset säännöt voivat olla LA:lle erityisen suotuisat, kuten ympäristöön liittyvä ehto, joka tukemalla metsien kestävä hoitoa, voisi parantaa puutuotteiden markkinointia. Toisaalta YMP:ssä säädetään tiettyjen tärkeiden maataloustuotteiden vapauttamisesta tullimaksuista. GATTin maataloutta käsittelevä osa tukee ja laajentaa YMP:n uudistusta ja avaa uusia näkymiä latinalaisamerikkalaisille vienneille usealla alalla. Lopuksi, monikulttuurisopimus lopetetaan asteittain kymmenen vuoden kuluessa.

Yhteistyöpolitiikan yhteydessä on rahoitettu useita myynnin edistämishankkeita, joiden tarkoituksena on latinalaisamerikkalaisten tuotteiden laadun parantaminen tai uusien kasvavien ulkomaisten markkinoiden etsiminen. Rion ryhmän ministerikokousten rinnalla on vuodesta 1992 pidetty kauppaa koskevia korkeatasoisia neuvotteluja.

3.4 Seuraavalla vuosikymmenellä saattavat täten kaupalliset vaihdot lisääntyä huomattavasti molempiin suuntiin

Monenvälisten ja eurooppalaisten ponnistelujen sekä latinalaisamerikkalaisten, tuotantolaitteiden nykyaikaistamiseen tähtäävien uudistusten kasvavan vaikutuksen pitäisi parantaa kansainvälistä kilpailukykyä ja lisätä kaupankäynnin kasvua LA:n ja EU:n välillä. Tulevien MERCOSURin, Meksikon tai Chilen kanssa tehtävien sopimusten tärkeä kaupankäyntiä koskeva osa tulee varmasti vaikuttamaan näiden kahden maanosan välisiin vaihtoihin.

3.5 Eurooppalaisten investointien lisääntyminen LA:ssa

Vuosina 1980 - 1989 45,5 prosenttia LA:n suorista ulkomaisista investoinneista oli peräisin Euroopasta ja 43,5 prosenttia Yhdysvalloista, Japani seurasi kaukana perässä. Eurooppalaisten investointien historia LA:ssa ulottuu kauas. Ne ovat perinteisesti keskittyneet tehdasteollisuuteen, vaikkakin viime aikoina eurooppalaisten investointien kasvu on näkynyt erityisesti palvelujen alalla. Huolimatta siitä, että useat maat tarjoavat nykyään suotuisia olosuhteita, uudet investoinnit ovat tähän saakka keskittyneet Meksikoon, Brasiliaan ja Argentiinaan, joiden sisäisten markkinoiden näkymät ovat lupaavia. Lisäksi kaksi tekijää on vaikuttanut kasvuun: yksityistäminen ja velkojen muuntamisohjelmat, joihin eurooppalaiset suorat ulkomaiset sijoitukset ovat osallistuneet.

4. VIIMEAIKAISET KEHITYKSET: ALUEELLINEN JA TARKENNETTU LÄHESTYMISTAPA EU:N JA LA:N VÄLISIIN SUHTEISIIN

Viimeisimmissä Eurooppa-neuvoston kokouksissa on ilmaistu tarve lujittaa suhteita MERCOSURin kanssa, tehdä "alueiden välinen kehyssojimus" ja työskennellä uuden sopimusmuodon kehittämiseksi suhteissa Meksikoon sekä laajentaa suhteita Chileen. Lisäksi "perusasiakirjassa EU:n ja LA:n sekä karibian maiden välisistä suhteista", jonka EU:n neuvosto hyväksyi 31 päivänä lokakuuta 1994 ehdotettiin "uudenlaista yhteistyötä" näiden kahden alueen välillä. Tarkoituksena on edistää EU:n ja LA:n välisissä suhteissa alueellista tai tarkennettua lähestymistapaa alueiden tilanteiden erilaistuksien mukaisesti. Tätä tarkoitusta varten EU ilmaisi halukkuutensa neuvotteluiden aloittamisesta uusien laajempien sopimusten osalta¹⁹, joissa otettaisiin huomioon taloudelliset mahdollisuudet ja asianomaisten yhteistyökumppaneiden yhdyntymisprosessien eteneminen ja jotka perustuisivat neuvoston 1 päivänä kesäkuuta 1995 tekemään päätökseen: "alueellisen yhdyntymisen ja yhteistyön tukeminen on yksi EU:n kehityspolitiikan tärkeistä osista ja voi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 130 u artiklan mukaisesti edistää "kehitysmaiden sopusointuista ja asteittaista yhdyntymistä maailmantalouteen ja kestäväen kasvun aloittamista".

- Andien ryhmä

EU:n suhteilla Andien liittoon on pitkät perinteet. EU ja EY ovat alueen ensisijainen investointien lähde. Vuonna 1992 tehty kolmannen sukupolven sopimus avaa tien uudelle aikakaudelle EU:n ja Andien maiden välisissä suhteissa. Alue saa GSP:n yhteydessä erityiskohtelun, joka edistää sen yhdyntymistä sallimalla sen viedä EU:hun, yhdistettyjen alkuperien säännön mukaisesti, pääasiallisia tuotteitaan verottomina sillä ehdolla, että alueen maat jatkavat huumeiden vastaisia ponnistelujaan.

¹⁹ Liitteessä I esitetään tilannekatsaus yhteisön nykyisiin sopimuksiin.

- Keski-Amerikka

Vuonna 1994 juhlittiin San Josén vuoropuhelujen kymmenvuotisjuhlaa selkeästi myönteisin tuloksin: EU on osallistunut rauhanprosessiin ja kannaksen maan demokratisoitumiseen merkittävien humanitaaristen ja kehitysapujen sekä poliittisten keskustelujen avulla. Se tukee myös alueellista yhdentymistä ja alueen palauttamista maailmantalouteen. Näiden kahden alueen välinen yhteistyö perustuu vuonna 1993 tehtyyn kolmannen sukupolven yhteistyösopimukseen. Keski-Amerikka on tärkein yhteisön julkisen kehitysavun saaja henkeä kohti tällä alueella ja sillä on kauppaa koskevilla asioilla ollut vuodesta 1992 lähtien erityinen GSP (maataloustuotteille). Lisäksi EU aikoo toteuttaa uutta strategiaa, jossa se ottaa huomioon alueen nykyiset haasteet.

- MERCOSUR

EU on alusta lähtien tukenut (vuonna 1991 perustetun) MERCOSURin maiden pyrkimyksiä uuden talousyhteisön perustamisessa. Syvemmän suhteen kehittämisen tarve tämän alueen kanssa on ilmennyt, uudet kehukset yhteistyökumppaneiden välisille suhteille, joissa otettaisiin huomioon tämä ryhmittymä on kehittymässä maailmalla ja EU:n ja LA:n välisissä suhteissa. Tämän vuoksi on komissiolle annettu valtuus neuvotella kauppaa ja taloutta koskeva alueiden välinen kehityssopimus MERCOSURin kanssa, jotta voitaisiin aloittaa tapahtumaketju, joka johtaisi alueiden poliittiseen ja taloudelliseen yhteen liittymiseen.

- Meksiko

EU on Meksikon toiseksi tärkein viennin kohteena oleva maa. Meksiko on Euroopan viennin suurin latinalaisamerikkalainen markkinakohde. EU:n ja Meksikon tulevia suhteita ohjaa 2 päivänä toukokuuta 1995 annettu "yhteinen valaehdotus julkilausuma EU:n neuvoston ja Euroopan komission sekä Yhdysvaltojen ja Meksikon välillä", jossa molemmat osapuolet kannattavat yhteistyökumppaneiden välisiä suhteita syventävän poliittisen, kaupallisen ja taloudellisen sopimuksen tekemistä.

-Chile

Osana kansainvälisen avautumisen strategiaa, lähentyminen EU:n kanssa on erittäin tärkeä Chilelle. EU:n myönteinen vastaanottaminen tähän prosessiin on sen mahdollisuuksien ja sen kansainvälisellä, poliittisella ja taloudellisella alalla saavuttaman paikan tunnustaminen. Chile haluaisi näin ollen lujittaa suhteitaan EU:hun toimielinten tasolla.

- Kuuba

Kuuba vaikuttaa aloittavan muutosprosessin, johon EU on valmis liittymään. Tätä tarkoitusta varten komissio on ehdottanut neuvottelujen aloittamista suhteiden saareen lujittamisen olosuhteiden tarkastelemiseksi²⁰. Poliittisesta epävarmuudesta huolimatta EU on pystynyt varmistamaan tietyn jatkuvuuden suhteissaan Kuubaan ja sen demokratisoitumisen tukemisessa alueella saama kokemus tekee siitä tämän maan etuoikeutetun neuvottelukumppanin.

Kuuba vastaanottaa jo nyt EU:n humanitaarista apua ja sitä on tukemassa joitain kohdennettuja toimia siviiliväestön hyväksi sekä taloudellinen yhteistyö tässä maassa aloitettujen taloudellisten uudistusten tukemiseksi.

²⁰ "Euroopan unionin ja Kuuban väliset suhteet"; komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille.

III NÄKÖKULMA SYVENNETTYYN YHTEISTYÖKUMPPANUUTEEN LATINALAISEN AMERIKAN KANSSA

LA on poliittisen ja taloudellisen avautumisen seurauksena ajautunut perusteellisten muutosten tielle: se pyrkii kansainväliseksi toimijaksi, jonka kanssa EU:n on syvennettävä yhteistyökumppanuussuhteitaan poliittisella, kaupallisella ja yhteistyön tasolla.

Kun vuosille 1991-1995 määritellyt suuntaviivat lähenevät loppuaan, on hyvä pohtia EU:n ja LA:n välisten suhteiden sisällön suunnan muutoksia ottaen huomioon keraantyneen kokemuksen, viimeaikaiset mahdollisuudet ja molemmilla puolilla Atlanttia kaupan, investointien ja yhteistyön alalla esiintyvät haasteet.

1. MITÄ LATINALAINEN AMERIKA EDUSTAA TÄMÄN HETKISESSÄ MAILMASSA?

1.1 LA näyttää entistä enemmän "nousevalta alueelta" yleismaailmallisella tasolla

Viime vuodet todistavat LA:n kokonaisvaltaisen kasvun suuresta kyvystä, vaikka tämä jakautuukin epätasaisesti eri maiden välillä sekä päinvastaisesti heikkouksien sitkeydestä. Asiantuntijat ovat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että nämä heikkoudet eivät vaaranna lähes täydellisen elpymisen suuntausta. Niemimaan kokemat suuret taloudelliset ja poliittiset muutokset ja erityisesti perinteisestä suojelutullijärjestelmästä luopuminen avautuakseen päättäväisesti ulkomaailmalle ovat tekijöitä, jotka voidaan lisätä siihen, että LA:lla on suunnattomat sisäiset markkinat ja merkittävät kasvumahdollisuudet, joiden ansiosta tämä alue on strateginen alue investoinneille ja kaupallisten suhteiden kehittämiselle. Talouden vilkkaus on lähtenyt uudelleen nousuun 90-luvun alusta, vuosina 1991-1993 kasvua tapahtui 3,2 prosenttia ja vuonna 1994 3,7 prosenttia (CEPAL). Niemimaan tilannetta olisi tarkasteltava "kadonneen vuosikymmenen" vaikeata taustaa vasten, jotta voitaisiin arvostaa 90-luvulla tapahtunutta kehitystä ja jäljellä olevista vaikeuksista, erityisesti yhteiskunnallisista epätasaisuuksista ja eri maiden kehitysten eroavuuksista, huolimatta olisi korostettava alueen suuria mahdollisuuksia.

1.2 Kansainvälinen läsnäolo, joka lisääntyy

LA:n paikka kansainvälisessä yhteisössä vakiintuu. Niemimaa ja sen eri alueet pyrkivät löytämään paikkansa uudessa kansainvälisessä tilanteessa ja hyötymään sille avautuvista uusista mahdollisuuksista. Tämän kansainvälisen läsnäolon useat eri ulottuvuudet osoittavat, että LA on väistämättä yksi tulevaisuuden alueista, ei ainoastaan taloudellisesti vaan myös poliittisesti.

- Amerikkalainen ja Karibian maiden ulottuvuus:

Amerikkojen väliset suhteet ovat kokeneet suuria muutoksia käytännöllisempään ja rakentavampaan suuntaan. Tämä lähentyminen on ilmennyt erityisesti Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimuksen (NAFTA) allekirjoittamisena Yhdysvaltojen, Kanadan ja Meksikon välillä.

Joulukuussa 1994 pidetyssä Amerikkojen huippukokouksessa sovittiin kaikki Amerikat kattavan vapaakauppa-alueen perustamisesta vuodeksi 2005.

Karibian maiden osalta perustettiin vuonna 1994 ACS / Karibian valtioiden liitto CARICOMin 13 maan, Kuuban ja Kolmen ryhmän maiden (Meksiko, Venezuela, Kolumbia) välillä. Olisi pantava merkille myös OAS:n / Amerikan valtioiden järjestön lisääntynyt ja entistä itsenäisempi merkitys.

- Tyynen valtameren ulottuvuus:

Aasian taloudellinen kasvu viehättää niemimaata, joka vuorostaan kiinnostaa näitä maita entistä enemmän. Chile ja Meksiko ovat kuuluvat APECiin (taloudellinen yhteistyö Aasian ja Tyynen valtameren maiden hyväksi), jonka tarkoituksena on perustaa vapaakauppa-alue vuonna 2020.

- Etelämantereen ulottuvuus:

Etelämantereen asiat koskettavat suoraan Chileä ja Argentiinaa, jotka vaativat siitä tiettyjä alueita itselleen.

Etelä-atlantti ulottuvuus: LA:n ja Afrikan väliset suhteet ovat hyvin rajoittuneet ja niistä vastaa pääasiallisesti Brasilia. Eteläisessä Afrikassa viime vuosien aikana tapahtuneet suuret muutokset voivat johtaa etelä-etelä yhteistyökseen kehittämiseen. Eurooppa, jolla on historiallisia siteitä sekä latinalaisamerikkalaiseen niemimaahan että Afrikan mantereeseen, voisi toimia liikkeelle panevana voimana tässä tapahtumaketjussa.

- Kahden valtameren yhteenliittyminen Panaman kanavan ansiosta. Meidän etujemme mukaista on vahvistaa eurooppalaista läsnäoloa tulevina vuosina tässä kansainvälisen kaupan tärkeässä kulkuväylässä.

Muita näkökulmia LA:n kansainväliseen läsnäoloon voidaan tuoda esille, esimerkiksi:

- sen osuus ydinaseistamisunnessa ja niiden leviämisen estämisessä²¹.
- Meksikon liittyminen OECD:hen vuonna 1994, mikä muuttaa pohjoisen ja etelän perinteisiä suhteita.
- LA:n merkitys kansainvälisen rahoitusjärjestelmän tasapainossa.
- Ympäristöön liittyvien aiheiden tärkeys.
- Huuhausaineiden kauppaan liittyvien aiheiden tärkeys.

2. MONIPUOLINEN MANNER: YHTEISÖN VASTAUS

2.1 Endotettu strategia

Tietyistä kulttuurisista ja historiallisista tekijöistä sekä yhteisestä kehitysmallista johtuvasta samankaltaisuudesta huolimatta, LA:n perusominaisuutena säilyy monipuolisuus, joka ilmenee useilla alueilla, kuten:

- eri valtioiden kokoerot;
- väestöjen ja kulttuurien monipuolisuus: eurooppalaista syntyperää, alkuauskaita (400 etnistä ryhmää), afrikkalaista, aasialaista syntyperää ja Keski-Idästä peräisin olevia: tilanteet vaihtelevat suuresti eri maissa hyvin eurooppalaisesta Argentiinasta Brasiliaan, joka koostuu pääasiallisesti mestitsiväestöstä sekä alkuauskasemmistöisiin Peruun ja Guatemalaan.
- kielten moninaisuus: eurooppalaispohjaisten, erityisesti espanjaan ja portugaliin perustuvien, kielten, käytön ylivoimaisuus, mutta myös alkuperäiskieliä ja muita.
- uskontojen moninaisuus: katolilaisen uskon valta-asema säilyy, mutta on hieman pienentynyt.
- erittäin epäsäännöllinen väestömäärä, joka ei vastaa järjestelmällisesti valtioiden kokoja;
- taloudellisen kehityksen kasvun merkittävät eroavuudet: suuret erot bruttokansantuotteissa, jotka vuonna 1994 vaihtelivat Nicaraguan 502 dollarista henkeä kohti Argentiinan 4747 dollariin (Latinalaisen Amerikan Kehityspankki) ja tulojen jakautumisessa;
- suuret erot inhimillisen kehityksen ilmaisinten välillä (PNUD);

Kuinka varmistaa lisääntyvät eurooppalainen läsnäolo, huomioon ottaen latinalaisamerikkalaisten vaihtoehtojen hajanaisuuden ja LA:n viime vuosien kiihtyneet muutokset?

EU:n ja LA:n välisten neuvotteluiden ja yhteisön yhteistyön tehokkuuden vahvistamisen on mukauduttava eri alueellisiin tasoihin samalla vakiinnuttaen kokonaiskeskustelut (Rion ryhmä) ja helpottaen niemimaan asteittaista yhdyntymistä. Ottaen huomioon LA:n hajanaisuuden, EU:n ja LA:n suhteita tulee jatkossakin hallitsemaan alueellinen (Andien ryhmä, Keski-Amerikka, Mercosur) tai tarkennettu (Meksiko, Chile, Kuuba) lähestymistapa.

Tämä EU:n alueellinen ja tarkennettu lähestymistapa LA:n hyväksi on yhteisön vastaus latinalaisamerikkalaiselle "avoimen alueellisen yhteistyön" vaihtoehdolle. Tämän strategian avulla pitäisi parantaa huomattavista EU:n ja LA:n välisiä suhteita, ottamalla entistä enemmän huomioon eri kansalliset ja alueelliset todellisuudet.

Tällainen lähestymistapa mahdollistaa myös kunkin ryhmän ja/tai maan erityisten mahdollisuuksien kehittämisen niiden suhteissa EU:hun sopeuttamalla yhteisön yhteistyö kunkin ryhmän ja/tai maan saavuttaman kehitystason mukaan. Näin ollen tietyt maat ja/tai alueet säilyvät kehitysavun pääasiallisina vastaanottajina kun taas toiset, kehittyneemmät ja tehokkaammat maat ovat arvokkaita yhteistyökumppaneita molempien edun mukaisissa toiminna. Tämän strategian pitäisi, käytettävissä olevien varojen rajoissa, tehdä yhteisön yhteistyö entistä tehokkaammaksi.

2.2 Rahoitustarve

Tämän strategian pitäisi käyttöön annettujen talousarvion varojen rajoissa lisätä yhteisön yhteistyön tehokkuutta. Tätä tarkoitusta varten ja jos vuosittaisessa talousarviomenettelyssä ei muuta määrätä, ohjeellinen rahoitussuunnitelma ajanjaksolle 1995-1999 on 1,343 miljoonaa ecua momentissa B7-301 "yhteistyö Latinalaisen Amerikan kehitysmaiden kanssa", johon sisältyy rahoituksellinen, tekninen ja taloudellinen yhteistyö näiden maiden kanssa verrattuna ajanjakson 1990-1994 945 miljoonaan ecuun. Lisäksi Latinalainen Amerikka kuten muut kehitysalueet voi hyötyä horisontaalisista ja/tai aloittain jakautuvista toiminna, joiden rahoitus käsitellään erityisesti

²¹ Ydinaseiden kieltoon LA:ssa tähtäävä Tlatelolcon sopimus (1967).

yleisen talousarvion osastossa B7²² (kuten esimerkiksi elintarvikeapu, humanitaarinen apu, pakolaisten auttaminen, valtiosta riippumattomien kansalaisjärjestöjen toimet, demokratian ja ihmisoikeuksien tukitoimet, investointien edistämistoimet (ECIP) jne.).

3. TOTEUTETTAVAT STRATEGIAT

3.1 Poliittisten suhteiden tiivistäminen

LA:n viime vuosina saavuttama uusi kansainvälinen asema kutsuu tiiviimpään poliittiseen keskusteluun, jota tämä itse myös toivoo. Keskustelujen olisi syvennyttävä niemimaan tasolla (Rion ryhmä), alueellisella tasolla (MERCOSUR, Keski-Amerikka, Andien liitto), kahdenvälisellä tasolla (erityisesti niiden maiden osalta, jotka tarvitsevat erityistä lähestymistapaa), hallitustenvälisellä tasolla, kansainvälisillä foorumeilla, EU:n ja LA:n pysyvien edustajien välillä, iberio-amerikkalaisella tasolla. Rauhan säilyttäminen ja alueellinen tasapaino sekä yhteisön tuki demokratian etenemiselle ja ihmisoikeuksien puolustamiselle ja edistämiseksi säilyvät tärkeimpinä aiheina. Poliittiseen keskusteluun LA:n kanssa voidaan kuitenkin ottaa mukaan uusia aiheita, joiden ei tarvitse koskea ainoastaan Latinalaista Amerikkaa: Amerikkojen välisten suhteiden kehittäminen (erityisesti ALENAn avulla ja tietäen, että EU kehittää omaa poliittista keskusteluaan maanosan tärkeimmän toimijan, Yhdysvaltojen, kanssa), Chilen ja Meksikon liittyminen APECiin ja tämän jälkimmäisen liittyminen OECD:hen sekä lopuksi ympäristön suojeluun liittyvät haasteet. LA:n asema edellä kuvatussa maailmassa antaa kuvan EU:n ja LA:n välisen poliittisen keskustelun loputtomista kehittämismahdollisuuksista aiheista, jotka koskevat koko kansainvälistä yhteisöä (tai tarvittaessa kolmiomaisesti LA/Yhdysvallat/EU joissain tapauksissa) asettaen edelleen etusijalle vakiintuneet neuvottelut (San Josén neuvottelut ja neuvottelut Rion ryhmän kanssa) ja tarkennetut neuvottelut. Euroopalla voi olla liikkeellepaneva voima LA:n liittämiseksi asteittain kansainvälisten asioiden hoitoon.

3.2 Vapaakaupan ja yhdentymisen alalla toteutettava kehitys

Nämä aiheet ovat latinalaisamerikkalaisten yhteistyökumppaneidemme kannalta kaikkein tärkeimpiä. EU tukee niemimaan kaupallisten, taloudellisten ja teknologisten vaihtojen vahvistamista ja edistää toimielinten tasolla alueellisen yhdentymisen prosessia. EU:lla on toisaalta tällä alalla suuri etu verrattuna maailman muihin taloudellisiin yhteisöihin, joka on ainutlaatuinen kokemus Euroopan yhdentymisestä ("Euroopan erityisluonne"). Tämän kokemuksen kysyntä on suuri Latinalaisessa Amerikassa.

EU voi myös korostaa sitä, että huomisen haasteet liittyvät todellisen yhdentymisen toteuttamiseen, joka perustuu vapaakauppaan ja markkinoiden sääntöihin mutta johon on liitettävä sopivat toimenpiteet yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja kehityksen jatkuvuuden varmistamiseksi.

Lopuksi, EU:n ja erilaisten latinalaisamerikkalaisten yhdentymisrakenteiden välillä tehtävät sopimukset on liitettävä alueellisiin vapauttamistoimenpiteisiin ja yksityisellä alalla on oltava suuri merkitys.

3.3 Osuvampaa, paremmin kohdennettua, uudistuvampaa ja joustavampaa yhteistyötä

Yhteistyö (ja erityisesti kestävä kehityksen tavoittelu) säilyy EU:n strategian peruselementtinä LA:n suhteen. Talousarvion asettamista rajoitteista, jotka vaikuttavat LA:n yhteistyörahastojen lisäämismahdollisuuksiin, huolimatta kolme syytä puoltaa yhteistyön uusien suuntaviivojen keskittämistä tiettyjen ensisijaisten strategisten painopistealueiden ympärille. Tarkoituksena on vastata LA:n kohtaamiin haasteisiin, noudattaa ja toteuttaa Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta vahvistettuja tavoitteita ja yksityiskohtaisia sääntöjä kehitysmaiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä²³ ja lopuksi tavoitella yhteistyön suurempaa tehokkuutta ja näkyvyyttä.

Olisi laadittava uudistettu yhteistyökumppanuus niemimaan kanssa jotta yhteistyön edunsaajat muuttuisivat asteittain aktiivisiksi osapuoliksi. Ottaen huomioon latinalaisamerikkalaiset haasteet ja eurooppalaiset mahdollisuudet ehdotetaan EU:n yhteistyön keskittämistä kolmen painopistealueen ympärille, johon liittyisi kolme yhteisen edun mukaista poikittaista aihetta.

²² Näiden muiden toimien yhteydessä latinalaisen Amerikan maille myönnetty kokonaismäärä oli ajanjaksolla 1990-1994 905 ecua.

²³ Ks. XVII osaston "kehitysyhteistyö" 130 u ja 130 x artiklat.

3.3.1 Painopistealueet

Nämä voidaan tiivistää seuraavasti: yhteinen sitoutuminen demokratian, yhteiskunnallisen kehityksen ja kansainvälisen kilpailukykyyn hyväksi.

Niitä kuvastaa yhteistyötoimien kehittäminen eri maissa.

HALLINNOLLINEN TUKE JA DEMOKRATIAN ETENEMISEN VAHVISTAMINEN

Tarkoituksena on varmistaa demokratian etenemisen peruuttamattomuus.

- oikeusvaltion toimielinten vakiinnuttaminen: lainsäädäntö-, oikeus- ja poliisi-instituutioiden sekä ihmisoikeuksien puolustamisen vahvistaminen niiden tehokkuuden parantamiseksi ja merkityksen kasvattamiseksi; tukeminen oikeudenmukaiseen julkiseen hallintoon ("good governance") myös alueellisessa hallituksissa ja kaupunginhallituksissa;
- valtion uudistaminen ja hajauttamisen tukeminen: julkisen hallinnon nykyaikaistaminen (keskitetyillä ja hajautetuilla asteilla), verotuksen uudistaminen, julkisten palvelujen järjeistäminen ja tehokkuus, yksityistettyjen palvelujen hallinta ja valtion eri toimielinten henkilöstöille tarkoitetut ammatilliset koulutusohjelmat.
- alakohtaisten politiikkojen muotoilun tukeminen (koulutus, terveydenhoito, maaseudun kehitys...) hyödyntäen kohdennettujen toimien avulla EU:n kokemusta alalla. Maaseudun osalta on otettava huomioon makrotaloudellisessa tilanteessa tapahtuneet muutokset, korostettava entistä enemmän hallinnollista tukea ja kiinnitettävä entistä enemmän huomiota siviiliväestön toimijoiden ja osaamisen hyödyntämiseen.

KÖYHYDEN JA YHTEISKUNNALLISEN SYRJÄYTYMISEN VASTAINEN TAISTELU

Tarkoituksena on vastata "yhteiskunnallisen velan" haasteeseen ja liittää asianomaiset väestöt markkinatalouteen. Yhteiskunnallisen syrjäytymisen ja äärimmäisen köyhyyden vastaisen taistelun olisi rahoituksen osalta asetettava ensisijalle LA:n kehitysyhteistyössä. Erityisiä yhteistyöohjelmia erityisesti terveydenhuollon, koulutuksen ja asumisen alalla olisi laadittava. Nämä toimet, jotka kehiteltäisiin yhdistetystä lähestymistavasta lähtien ja jotka helpottaisivat kestävästä kehitystä voisivat eurooppalaisen yhteistyön perinteitä vastaavien yksittäisten hankkeiden lisäksi koostua täydentävistä ohjelmista, joissa olisi mukana asianomaisen siviiliväestön aineksia niemimaalla ja Euroopassa. Näin ollen yhteistyön osalta tarkoituksena olisi tehdä toiminnalliset johtopäätökset Kööpenhaminassa maaliskuussa 1995 pidetyn huippukokouksen toimintaohjelmasta.

Tarkoituksena on myös liittää taloudellinen kehitys yhteiskunnalliseen edistykseen varmistamalla työntekijöiden perusoikeuksien kunnioittamisen erityisesti ILO:n asianomaisten päätösten edistämällä, ja erityisesti niiden, jotka koskevat pakkotyön ja lapsityövoiman kieltämistä, yhdistymisvapautta, oikeutta järjestää ja neuvotella yhdessä sekä syrjimisen kieltävää periaatetta.

TUKE TALOUDELLISILLE UUDISTUKSILLE JA KANSAINVÄLISEN KILPAILUKYKYN PARANTAMISELLE

Makrotaloudellisten muuttujen hallinta on edelleen ensisijaisen tärkeää LA:lle, jota tässä asiassa tukee Maailmanpankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto. Yhteistyön toimien olisi autettava latinalaisamerikkalaisia maita hyötymään yhteistyön kokemuksista (esimerkiksi kilpailun ja standardien alat) ja ne kattavat seuraavat alueet:

- Yksityisen alan tukeminen, yhteisen edun mukainen taloudellisen yhteistyön syventäminen, teollisen, tieteellisen ja teknologisen yhteistyön edistäminen²⁴, tietoyhteiskunnan kehityksen edistäminen. EU:n olisi suosittava kaupan ja investointien kehittymistä molempiin suuntiin latinalaisamerikkalaisten talouksien monipuolistamisen ja nykyaikaistamisen parantamiseksi sekä eurooppalaisen läsnäolon lisäämiseksi LA:n kasvavilla markkinoilla. EU:n on tuettava näiden maiden osallistumista tietoyhteiskunnan kehittämisessä vahvistaakseen molempien edun mukaisesti näiden alueiden välisiä teknologisia ja teollisia siteitä ja tarttuakseen uusien markkinoiden luomiin mahdollisuuksiin.

- Paremmat synergian luominen teollisen yhteistyön ja tieteellisen ja teknologisen yhteistyön välille: on osoittautunut tarpeelliseksi tukea latinalaisamerikkalaisia ponnisteluja, jotka pyrkivät tutkimusohjelmien järjeistämiseen ja yhteensovittamiseen yliopistoissa ja julkisissa laitoksissa; yksityisellä alalla toteutettujen tieteellisen tutkimuksen ja teknologisen kehityksen lähentäminen; lopuksi osallistua tieteellisten ja teknologisten laitosten johtohenkilöstön koulutukseen. Tieteellinen ja tekninen yhteistyö voi auttaa näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

- Teollisuutta edistävän toiminnan ja investointien tukeminen: on vahvistettava yhteistyöohjelmia yksityisellä alalla EU:n ja LA:n (ECIP, AL-INVEST) toimijoiden välillä; välineiden lisäämisen sijasta olisi varmistettava perustettujen rakenteiden jatkuvuudesta ja parannettava niiden toimintakykyä; yliopistojen väliseen yhteistyöhön olisi sisällytettävä

²⁴ Tästä yhteistyöstä hyötyvät molemmat eikä se saa rajoittua ainoastaan teknologian siirtämiseen.

selkeämpi ja aktiivisempi yhteensovittaminen teollisen yhteistyöpolitiikan kanssa lähentämällä apurahojen saajia ja yksityisen alan yrityksiä.

EIP:n olisi lisättävä rahoituksia vastaamaan LA:n suunnattomiin tarpeisiin perusrakenteiden alalla. Lisäksi olisi pyrittävä toimien ja kansainvälisten järjestöjen kuten IDB:n toistensa täydentämiseen.

- Ulkomaankaupan tukeminen, EU:n on tuettava kaupan vapautumista molempiin suuntiin ja helpottaa latinalaisamerikkalaisten tuotteiden pääsyä markkinoille helpottaakseen näiden maiden sopusointuista liittymistä maailman talouteen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaisesti. Kaupan edistämistä ja vientien ja markkinoiden monipuolistamista koskevia toimia olisi toteutettava.

3.3.2. Poikittaiset aiheet

Kunkin näiden aiemmin määritellyn painopistealueen toteuttamisen yhteydessä on syytä asettaa laajalti ensisijaisiksi kolme poikittaista aihetta: alueellinen yhteistyö ja yhdentyminen, opetus ja koulutus sekä keskinäisten pohjois-etelä-riippuvuussuhteiden hallinnointi.

ALUEELLISTA YHTEISTYÖTÄ JA YHDENTYMISTÄ KOSKEVA TUKI

Kyseenen tuki on markkinoiden laajentumisen väline laajemmassa, kansainvälisen avautumisen kontekstissa, ja sitä olisi vahvistettava. Tämän alan toiminnasta saatu tulos on erittäin positiivinen. On EU:n edun mukaista vastata myönteisesti tämän alan yhteistyön kasvavaan kysyntään, jotta Latinalaisen Amerikan maiden aloittamia, alueiden välisiä suhteita koskevia pyrkimyksiä voidaan vahvistaa ja tukea.

OPETUS JA KOULUTUS

Opetus, joka on ratkaiseva kestävä taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen osa, muodostaa yhden demokraattisten yhteiskuntien tukipilareista ja sen saatavuus on taattava tasapuolisesti koko väestölle. Tiettyjen maatalouden kehitystä ja demokratisointia koskevien sellaisten erityishankkeiden lisäksi, joissa opetus ja koulutus ovat olennaisia osia, EU on pannut täytäntöön merkittävän ohjelman korkeamman asteen kansallisten koulutusjärjestelmien tueksi (ALFA). Tämän lisäksi olisi toteutettava muita aloitteita peruskoulutuksen, luku- ja kirjoitustaidon opettamisen, jatkuvan koulutuksen, ammattikoulutuksen ja teknisen ammattikoulutuksen alalla korostamalla heikompiensaisten väestöosien pääsyä koulutukseen ja kouluttajien koulutusta. Lisäksi tieteen ja tekniikan alalla koulutuksella on tutkimuksen ohella erittäin suuri merkitys.

KESKINÄISTEN POHJOIS-ETELÄ RIIPPUVUUSSUHTEIDEN HALLINNOINTI

Keskinäisten pohjois-etelä-riippuvuussuhteiden hallinnointia koskevien, pitkän aikavälin sitoumuksia edellyttävien toimien täytäntöönpano ympäristöä, energiaa ja huumausaineita koskevalla alalla on välttämätöntä kestävä taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseksi.

- **Ympäristö:** on yhdistettävä kaikkien yhteistyöpolitiikkojen ympäristötekijät noudattamalla Agenda 21:n määräyksiä ja pyrittävä erityisesti sademetsien säilyttämiseen, laiminlyömättä teollisuuden ja kaupunkien (liikenne, veden jakelu, jätteiden poisto) aiheuttamaa saastumista koskevia ongelmia. Euroopassa kehitetyillä tekniikoilla voitaisiin tuoda osaratkaisuja kaupunkien ja teollisuuden aiheuttamiin ongelmiin. Kuten vuonna 1991 määriteltiin (suuntaviivoissa vuosille 1991-95), merkittävä osa LA:n yhteistyöstä (vähintään 19 prosenttia) on suunnattava ympäristönsuojeluun suoraan liittyvien hankkeiden rahoittamiseen ja täytäntöönpanoon.

- **Energia:** LA:lla on laajat energiamahdollisuudet ja sen on vastattava merkittäviin haasteisiin kyseisellä alalla. Kasvunäkymät merkitsevät merkittäviä rahoitustarpeita. EU voi teknologian siirron avulla edistää kysynnän järkipäisempää käyttöä ja auttaa uusiutuvien energioiden kehittämistä. Se voi antaa tukensa myös energiapolitiikkojen laadinnalle ja kyseisen alan rakennemuutokselle erityisesti ALURE-ohjelmaan turvautumalla.

- **Huumausaineet:** Niissä maissa, joissa esiintyy huumaavien aineiden tuotantoa, jalostusta ja kauppaa, EU:n myöntämällä kaupallisilla helpotuksilla autetaan kehittämään korvaavia tuotteita. Tämän alan erityistä kehittämistä koskevien hankkeiden rahoitusta olisi lisättävä. EY:n ja LA:n välinen, oikeudellisella tasolla tehtävää yhteistyötä koskeva ministeritason vuoropuhelu jatkuu. Olisi lisäksi vahvistettava varsinaisten huumaavien aineiden torjumiseen tähtäävää yhteistyötä.

- Keskinäisten riippuvuussuhteiden hallinnoinnin alalla voidaan tutkia muita aiheita, kuten väestöpolitiikkaa, terveydenhuoltoa tai liikennettä. Viimeksi mainitun alan yhteydessä olisi tuettava LA:n liikennejärjestelmien nykyaikaistamista ja uudelleenjärjestelyä, parannettava henkilöiden ja tavaroiden liikkuvuutta sekä pääsyä liikennemarkkinoille (erityisesti meriliikenne) poistamalla hallinnollisia, teknisiä ja muita esteitä. Toisaalta satelliittinavigointiin voitaisiin koidistaa erityistä huomiota.

LIITE I : LATINALAINEN AMERIikka - PERUSTIETOJA

PERUSTIEDOT SIJAINTI	VÄKILUKU (miljoonaa asukasta)	BKT asukasta kohti (USD)	TOSIASIALLINEN KASVUPROSENTTI		ULKOMAANVELKA KOKONAISUUDESSAAN (suhteessa BKT:oon). PROSENTEINA ILMAISTUNA		Velan keskimääräinen takaisinmaksu prosentteina viennistä		INFLAATIOVAUHTI (Vuotuinen keskimäärä)	
	(1993) (B.M)	(1994) (BID)	1970 - 1980	1980 - 1993	(1990) (B.M)	(1993) (B.M)	(1980)	(1993)	(1970-1980) (B.M)	(1980-1993) (B.M)
MEKSIKO	90,0	2.284,0	6,3	1,6	40,0	32,8	48,1	31,5	18,1	57,9
VÄLI-AMERIikka										
Costa Rica	3,3	1.860,0	3,6	2,5	59,9	48,1	29,1	18,1	15,3	22,1
El Salvador	5,5	1.186,0	4,2	1,6	28,4	21,0	7,5	14,9	10,7	17,0
Guatemala	10,0	950,0	5,8	1,7	35,2	22,4	7,7	13,2	10,5	16,8
Honduras	5,3	788,0	5,8	2,9	104,7	101,2	21,4	31,5	8,1	8,2
Nicaragua	4,1	502,0	1,2	-1,8	741,6	695,4	22,3	29,1	12,6	644,6
Panama	2,5	2.419,0	1,3	1,8	136,9	101,6	6,3	3,1	7,7	2,1
ANDIEN MAAT										
Bolivia	7,1	1.033,0	4,5	1,1	67,8	61,9	35,0	59,4	21,1	187,1
Kolumbia	35,7	1.598,0	5,4	3,7	44,4	32,3	16,0	29,4	22,3	24,9
Ecuador	11,0	1.347,0	9,5	2,4	118,3	98,8	33,9	25,7	13,8	46,4
Peru	22,9	1.496,0	3,5	-0,5	64,0	46,1	n.d	n.d	30,1	316,1
Venezuela	20,9	3.482,0	3,5	2,1	62,7	62,6	27,2	22,8	14,0	23,9
MERCOSUR										
Argentiina	33,8	4.747,0	2,5	0,8	45,6	28,6	37,3	46,0	134,2	374,3
Brasilia	156,5	2.120,0	8,1	2,1	23,7	26,3	63,1	24,4	38,6	423,4
Paraguay	4,7	1.573,0	8,5	2,8	36,8	20,4	44,5	58,7	12,7	25,0
Uruguay	3,1	3.168,0	3,1	1,3	54,2	54,3	18,6	14,9	63,7	66,7
CHILE	13,8	3.130,0	1,8	5,1	64,1	44,7	43,1	23,4	186,2	20,1
KUUBA	10,8									
YHTEENSÄ	441,0									

Lähteet: The World Bank Atlas -94- IDB/vuosikertomus 94 (vuoden 1994 indikaattorit)

IDB/Progreso Económico y social en AL - informe 94 (vuoden 1994 indikaattorit)

CEPAL/Balance preliminar de la economía de AL y el Caribe -94-

LIITE 12
TERVEYSINDIKAATTORIT LATINALAISESSA AMERIKASSA

	Asukkaiden määrä (vntä lääkärinkom.)		Lapsikuolleita 1000 vntä vntä kōid		Ennen vuotta 1990	
	1970	1993	1970	1993	1993	1993
Argentiina	530	-	52	24	27	72
Bolivia	1970	-	153	73	114	60
Brasilia	2030	-	95	57	63	67
Kolumbia	2260	-	77	36	44	70
Costa Rica	1620	-	59	14	16	76
Chile	2160	2150	77	16	17	74
Kuuba	-	-	-	-	-	76
Ecuador	2870	960	100	49	57	69
El Salvador	4100	-	103	45	60	67
Guatemala	3660	-	100	46	73	65
Honduras	3720	2330	110	41	56	68
Meksiko	1480	-	72	35	43	71
Nicaragua	2150	1490	106	51	72	67
Panama	1630	-	47	24	28	73
Paraguay	2300	1260	57	37	46	70
Peru	1920	940	116	63	92	66
Uruguay	910	-	46	19	21	73
Venezuela	1130	640	53	23	24	72

15

LIITE 13
KOULUTUSINDIKAATTORIT LATINALAISESSA AMERIIKASSA

Koulutusprosessiin osallistuvien henkilöiden prosentitiedot (1970-1992)

Peruskoulutuksen
osallistujien prosentitiedot
(1970-1992)

Keskiasteen koulutuksen
osallistujien prosentitiedot
(1970-1992)

Korkeakoulutuksen
osallistujien prosentitiedot
(1970-1992)

PERUSKOULUTUS

KESKIASTEEN KOULUTUS

KORKEAKOULUTUS

MAA	Yhteensä		Naiset		Yhteensä		Naiset		Yhteensä		1970	1992	1990	Yhteensä
	1970	1992	1970	1992	1970	1992	1970	1992	1970	1992				
Argentiina	105	107	106	114	44	-	47	-	22	43	19	-	11	7
Bolivia	76	85	62	81	24	34	20	31	13	23	27	25	29	23
Brasilia	82	106	82	-	26	39	26	-	12	12	28	23	20	19
Kolumbia	108	117	110	117	25	55	24	6	10	15	38	28	14	13
Costa Rica	110	105	109	104	28	43	29	45	23	28	30	32	7	7
Chile	107	96	107	95	39	72	42	75	13	23	50	25	7	7
Kuuba	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	6
Ecuador	97	-	95	-	22	-	23	-	37	20	37	-	16	14
El Salvador	85	78	83	79	22	25	21	27	4	16	37	44	30	27
Guatemala	57	79	51	73	8	28	8	-	8	-	36	34	53	45
Honduras	87	105	87	107	14	19	13	34	8	9	35	38	29	27
Meksiko	104	113	101	111	22	55	17	55	14	14	46	30	15	13
Nicaragua	80	102	81	104	18	44	17	46	14	10	37	37	-	-
Panama	99	106	97	105	38	60	40	-	22	24	27	23	12	12
Paraguay	109	110	103	109	17	30	17	31	9	8	32	23	12	10
Peru	107	119	99	-	31	30	27	-	19	39	35	-	21	15
Uruguay	112	108	109	107	59	84	64	-	18	32	24	21	4	4
Venezuela	94	99	94	100	33	34	34	40	21	30	35	23	17	8

20

LIIITE II

EU:n JA LA:n VÄLISEET POLITTISEET SUHTEET

(Tuetut institutionaaliset suhteet)

	70/90	1991	1992	1993	1994	1995
1) MINISTERITASON VUOROPUHELUT						
San José Väli-Amerikka	1984 7 kokousta	Managua San José VII	Lissabon San José VIII	San Salvador San José IX	Aten San José X	Panama San José XI
Rion ryhmä	1990 Rooma Rooman julistus	Luxemburg 1. ministeritason kokous	Santiago 2. ministeritason kokous	Kööpenhamina 3. ministeritason kokous	Sao Paulo 4. ministeritason kokous	Pariisi 5. ministeritason kokous
2) YHTEISTYÖSOPI- MUKSET						
Chile	1990 Yhteistyötä koskeva puitesopimus					

21

Argentiina	1990 Kauppaa ja taloutta koskeva puitesopimus				Kalastusta koskeva puitesopimus	
Paraguay			Yhteistyötä koskeva puitesopimus			
Uruguay	1973 Kauppasopimus	Yhteistyötä koskeva puitesopimus				
Brasilia	1980 Kauppasopimus		Yhteistyötä koskeva puitesopimus			
Andien liitto	1983 ETY-yhteistyösopimus/ Cartagenan sopimus 1987 ETY-yhteistyösopimuksen/ Cartagenan sopimuksen voimaantulo		Yhteistyötä koskeva puitesopimus			
Väli-Amerikka (Costa Rica, El Salvador, Honduras, Guatemala, Nicaragua, Panama)	1984 San José, vuoropuhelun alku 1985 Yhteistyösopimus		Yhteistyötä koskeva puitesopimus			
Meksiko	1975 Yhteistyösopimus	Yhteistyötä koskeva puitesopimus				
Mercosur			Sopimus laitosten välisestä yhteistyöstä			

22

3) PARLAMENT- TIEN VÄLISET KOKOUKSET EUROOPAN PARLAMENTTI/ PARLATINO	1974 Bogota 1975 Luxemburg 1977 Meksiko 1979 Rooma 1981 Bogota 1983 Bryssel 1985 Brasilia 1987 Lissabon 1989 San José	Sevilla		Sao Paulo		Bryssel
---	---	---------	--	-----------	--	---------

22 bis

**LIITE III-1: EUROOPANUNIONIN JA LATINALAISEN AMERIKAN VÄLISET
KAUPPASUHTEET**

LATINALAISEN AMERIKAN VIENNIN SUUNTAUTUMINEN

	1980				1992		
	1.	2.	3.		1.	2.	3.
Brasilia	EU	L.A.	USA	[REDACTED]	EU	L.A.	USA
Panama	USA	L.A.	EU		EU	USA	L.A.
Chile	EU	L.A.	USA		EU	L.A.	USA
Peru	USA	EU	L.A.		EU	USA	L.A.
Kolumbia	EU	USA	L.A.	[REDACTED]	USA	EU	L.A.
Ecuador	USA	L.A.	EU		USA	L.A.	EU
Meksiko	USA	EU	L.A.		USA	EU	L.A.
Venezuela	USA	EU	L.A.		USA	L.A.	EU
Costa Rica	USA	L.A.	EU		USA	EU	L.A.
El Salvador	AL	USA	EU		USA	L.A.	EU
Honduras	USA	EU	L.A.	USA	EU	L.A.	
Guatemala	AL	USA	EU	[REDACTED]	L.A.	USA	EU
Nicaragua	USA	EU	L.A.		L.A.	USA	EU
Bolivia	AL	USA	EU		L.A.	EU	USA
Paraguay	AL	EU	USA		L.A.	EU	USA
Uruguay	AL	EU	USA		L.A.	EU	USA
Argentiina	EU	L.A.	USA		L.A.	EU	USA

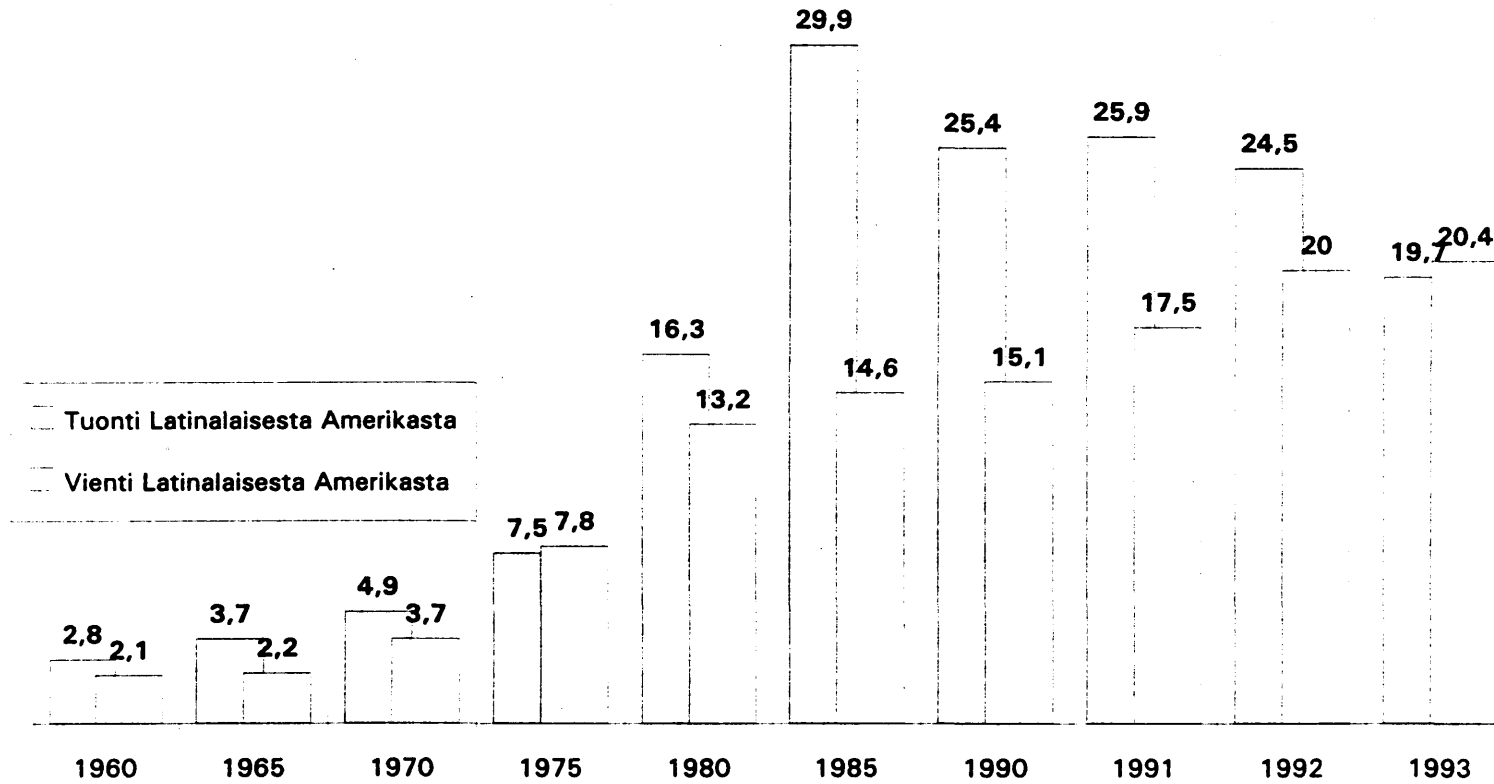
Lähde: CONTRADE

LATINALAISEN AMERIKAN TUONNIN ALKUPERÄ

	1980				1992		
	1.	2.	3.		1.	2.	3.
Brasilia	USA	EU	L.A.	[REDACTED]	USA	EU	L.A.
Kolumbia	USA	EU	L.A.		USA	L.A.	EU
Ecuador	USA	EU	L.A.		USA	EU	L.A.
Meksiko	USA	EU	L.A.		USA	EU	L.A.
Venezuela	USA	EU	L.A.		USA	EU	L.A.
Costa Rica	USA	L.A.	EU		USA	L.A.	EU
El Salvador	L.A.	USA	EU		USA	L.A.	EU
Honduras	USA	L.A.	EU		USA	L.A.	EU
Panama	USA	L.A.	EU		USA	L.A.	EU
Guatemala	USA	L.A.	EU		USA	L.A.	EU
Nicaragua	L.A.	USA	EU	L.A.	USA	EU	
Bolivia	L.A.	USA	EU	L.A.	USA	EU	
Chile	L.A.	USA	EU	L.A.	EU	USA	
Paraguay	L.A.	EU	USA	L.A.	EU	USA	
Peru	USA	EU	L.A.	L.A.	USA	EU	
Uruguay	L.A.	EU	US	L.A.	EU	USA	
Argentiina	EU	USA	L.A.	L.A.	EU	USA	

Lähde: CONTRADE

LIITE III 2
EUROOPAN UNIONIN JA LATINALAISEN AMERIKAN VÄLINEN KAUPPA
(millardia ecua)

Lähde: EUROSTAT

LIITE III 3
KAUPAN KEHITYMINEN ALOITTAIN EU:n JA LATINALAISEN AMERIKAN PÄÄASIALLISTEN ALUEELLISTEN KOKONAIUUKSEN VÄLILLÄ
(MILJOONINA ECUINA)

ALUEET	ALAT	EUROOPAN UNIONI(1)			
		1985	1990	1993	1994
Latinalainen Amerikka	Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	11.285	9.995	10.729	
	Raaka-aineet, polttoaineet, öljyt, rasvat ja vahat	14.746	8.405	6.751	
	Teollisuustuotteet	118.364	21.407	27.536	
	Muut	1.480	1.462	1.207	
	Maailmankauppa	45.875	41.270	46.223	56.352
Mercosur	Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	7.028	5.438	5.781	
	Raaka-aineet, polttoaineet, öljyt, rasvat ja vahat	4.573	3.902	3.230	
	Teollisuustuotteet	6.694	9.041	11.968	
	Muut	602	577	386	
	Maailmankauppa	18.897	18.959	21.365	27.692
Andien maat	Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	1.999	1.557	2.032	
	Raaka-aineet, polttoaineet, öljyt, rasvat ja vahat	4.665	2.098	1.735	
	Teollisuustuotteet	4.319	3.687	4.472	
	Muut	417	414	376	
	Maailmankauppa	11.400	7.756	8.614	10.011
Väli-Amerikka	Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	1.227	1.212	1.154	
	Raaka-aineet, polttoaineet, öljyt, rasvat ja vahat	274	180	177	
	Teollisuustuotteet	1.696	1.174	1.603	
	Muut	70	41	36	
	Maailmankauppa	3.267	2.607	2.970	2.438
Meksiko	Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	215	692	583	
	Raaka-aineet, polttoaineet, öljyt, rasvat ja vahat	4.635	1.632	1.018	
	Teollisuustuotteet	2.883	4.366	6.423	
	Muut	208	136	188	
	Maailmankauppa	7.941	6.826	8.212	9.385
Chile	Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	396	730	639	
	Raaka-aineet, polttoaineet, öljyt, rasvat ja vahat	380	476	528	
	Teollisuustuotteet	1.679	2.402	2.477	
	Muut	84	167	117	
	Maailmankauppa	2.540	3.776	3.761	4.319

(1): 12 valtiosta muodostuva Euroopan unioni.

Lähteet: IRELA, COMEXT-DATABASE, Bryssel-Luxemburg; IRELA

LIITE IV-1

LATINALAISEN AMERIKAN OSUUS KANSAINVÄLISISTÄ INVESTOINNEISTA

	1976-80	1981-85	1986-90	1991	1992	1993
Nettoinvestoinnit miljardeina USA:n dollareina (vuotuiset keskiarvot)						
Suorat ulkomaan investoinnit	39,5	43	162,8	184,5	173,5	173,4
Kaikki kehitysmaat	5,7	15,3	14,6	30,4	39,9	53,4
Aasia	2	3,8	5,9	14	19,8	28,5
Latinalainen Amerikka	3,5	4,5	5,2	10,1	13,5	17
Itä-Eurooppa	0	0	0,2	2,5	3,4	5

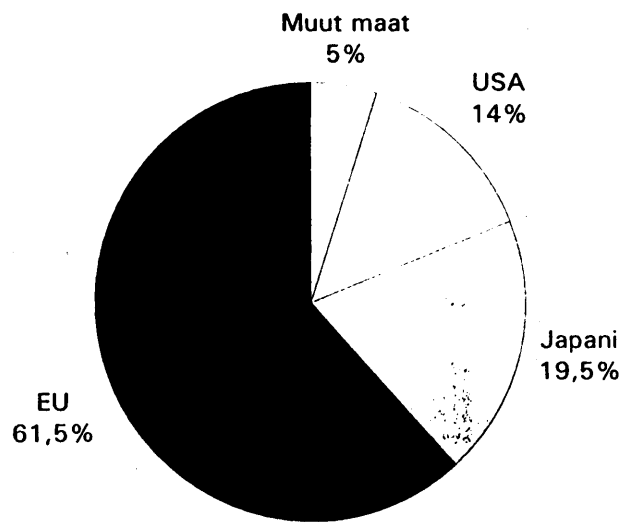
Latinalaisen Amerikan suhteellinen osuus kaikista suorista ulkomaan investoinneista						
	1976-80	1981-85	1986-90	1991	1992	1993
	8,9	10,5	3,2	5,5	7,8	9,8
Latinalaisen Amerikan osuus kehitysmaihin suunnatuista nettoinvestoinneista						
	61,4	29,4	35,6	33,2	33,8	31,8

Lähde: Kansainvälinen järjestelytoimisto.

JATKOA LIITTEESEEN IV-3

EUROOPAN UNIONIN OSUUS LATINALAISEN AMERIKAN HYVÄKSI MYÖNNETTÄVÄSTÄ JULKISESTA
KEHITYSAVUSTA
(kahdenvälinen julkinen kehitysapu, nettokustannukset)

1993

(VIRALLINEN KEHITYSAPU YHTEENSÄ = 3,7772 miljardia USA:n dollaria)

LIITE V-1

EUROOPAN YHTEISÖN KEHITYSTÄ KOSKEVA YTHEISTYÖ LATINALAISISSA AMERIKASSA

Jakautuminen osa-alueittain ja jaksoittain (sitoumukset miljoonina ecuina)

	1976-83	1984-89	1990-93
Väli-Amerikka	154,2	447,8	478,1
Andien alue	113,1	361,9	429,2
Mercosurin maat	10,6	63,5	175,5
Muu Latinalainen Amerikka	12,8	112,2	164,5
Latinalaisen Amerikan alue	24,1	37,4	106,7
L A YHTEENSA	314,8	1022,8	1354

Vuotuiset rahamäärät osa-alueittain ja jaksoittain (miljoonaa ecua)

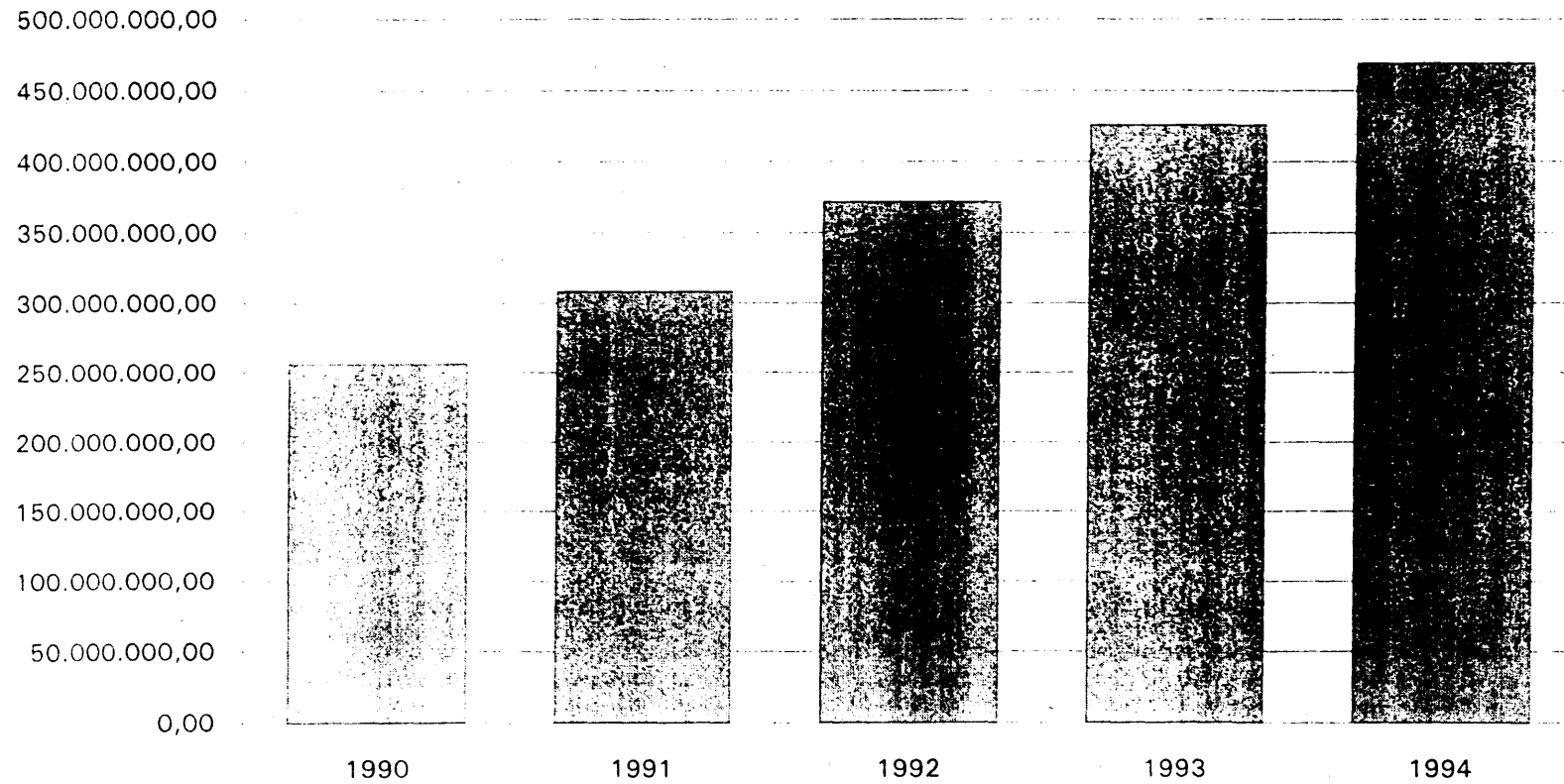
	1976-83	1984-89	1990-93
Väli-Amerikka	19,3	74,7	119,5
Andien alue	14,1	60,3	107,3
Mercosurin maat	1,3	10,6	43,9
Muu Latinalainen Amerikka	1,6	18,7	41,1
Latinalaisen Amerikan alue	3	6,2	26,7
L A YHTEENSA	39,3	170,5	338,5

Lähde: Euroopan komissio, kaikki tukimuodot Latinalaisen Amerikan ja Aasian kehitysmaihin.

17. vuosikertomukseen liittyvä tilastoliite, Brysselissä 20 päivänä lokakuuta 1994

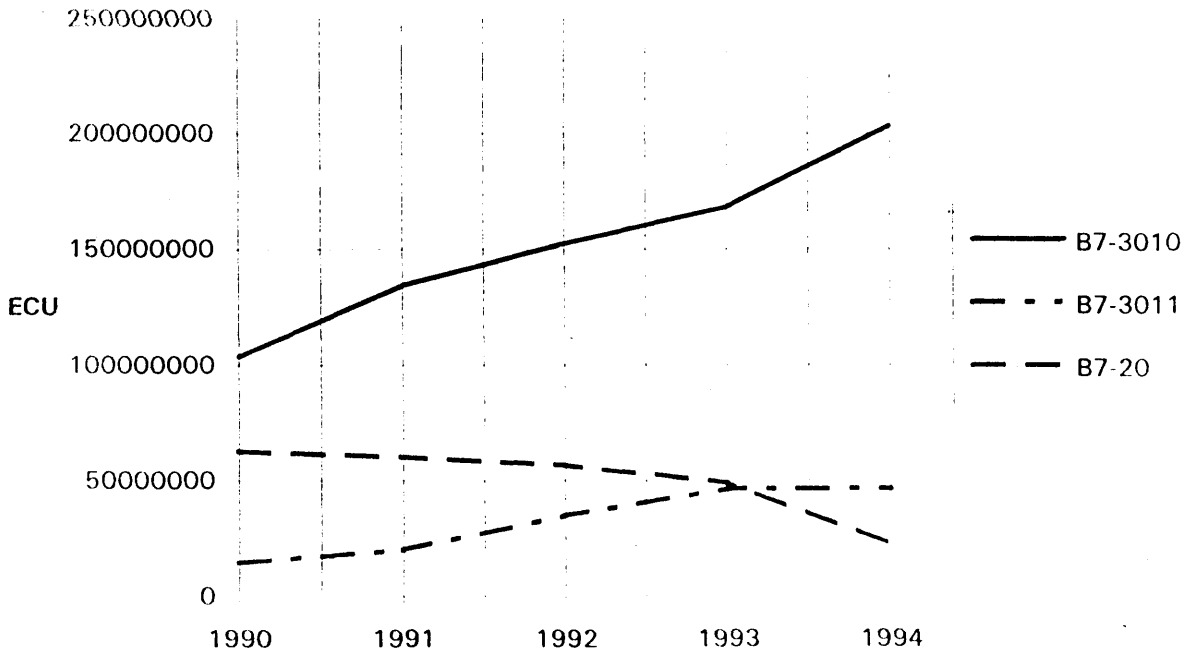
LIITE V-2

ERI BUDJETTIKOHTIEN LATINALAISTA AMERIKKAA HYÖDYTTÄVÄT
MAKSUSITOUMUKSET (1990 - 1994)

LIITE V-3

LATINALAISTA AMERIKKAA HYÖDYTTÄVÄT MAKSUSITOUMUKSET VUOSINA 1990 -
1994: KOLMEN TIETYN BUDJETTIKOHDAN KEHITTYMINEN

B7-3010: Rahoitusyhteistyö ja tekninen yhteistyö
B7-3011: Taloudellinen yhteistyö
B7-20: Elintarvikeapu

**LIITE VI: EUROOPAN YHTEISÖN JA LATINALAISEN AMERIKAN VÄLINEN YHTEISTYÖ
VUOSINA 1996 - 2000. EHDOTETUT PÄÄASIAALLISET KOHTEET JA TEEMAT;
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT BUDJETTIKOHDAT.**

TEEMAT KOHTEET	ALUEELLINEN YHDENTYMINEN	OPETUS JA KOULUTUS	KESKINÄISTEN RIIPPU- VAISUUKSIEN HALLINTA
INSTITUTIONAALINEN TUKI	B7-5020	B7-5230	B7-5041 B7-5040
KÖYHYHDEN JA SYRJÄYTYMISEN TORJUNTA		B7-5076 B7-3010 B7-3020	B7-5080
TUKI TALOUDELLISILLE UUDISTUKSILLE, KILPAILUKYKY		B7-3011 B4-1041	B6-8200 B6-6224

- B7-3010 Rahoitusyhteistyö ja tekninen yhteistyö
- B7-3011 Taloudellinen yhteistyö
- B7-3020 Tuki pakolaisille
- B4-1401 Energia
- B7-5020 Yhteistyösopimukset
- B7-5040 Ympäristö kehitysmaissa
- B7-5041 Sademetsät
- B7-5076 Elvyttäminen
- B7-5080 Huumausaineiden torjunta
- B7-5230 Ihmisoikeudet ja demokratia
- B6-6224 Tiede ja teknologia kehittymisen palvelijoina
- B6-8200 Tieteen alan yhteistyö

ISSN 1024-4492

KOM(95) 495 lopullinen

ASIAKIRJAT

FI

11

Luettelonumero : CB-CO-95-550-FI-C

ISBN 92-77-95201-6

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

L-2985 Luxemburg

34